

Κατηγορία: Προσυμβατικές διαφορές (Υπηρεσίες)

Περίληψη: Υπηρεσίες καθαριότητας. Καθορισμός κριτηρίων επιλογής σε συνάρτηση με το αντικείμενο της σύμβασης. Τρόπος απόδειξης κριτηρίων τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας. Επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος για τη σύναψη της σύμβασης, αναθέτουσα αρχή που αποτελεί σημείο αναφοράς για τον COVID-19.

ΤΜΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 3 Νοεμβρίου 2020 με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομμάτη και Ευαγγελία Σεραφή, Σύμβουλοι, Ιωάννης Καλακίκος και Ελένη Νικολάου, Πάρεδροι με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο: δεν παραστάθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 223 παρ. 2 εδ. β του ν. 4700/2020 (Α'127) σε συνδυασμό με τα Πρακτικά της 1.10.2020 της Ολομέλειας της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, Προϊσταμένη Τμήματος, δικαστική υπάλληλος με βαθμό Α'.

Για να αποφασίσει σχετικά με τις ακόλουθες προσφυγές ανάκλησης:

α) την από 7.10.2020 ..... προσφυγή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία ..... που εδρεύει ....., εκπροσωπείται νόμιμα και παραστάθηκε διά δηλώσεως, της παραγράφου 1 του άρθρου 231 του ν. 4700/2020, του πληρεξούσιου του δικηγόρου ..... και

β) την από 6.10.2020 ..... προσφυγή της εταιρείας με την επωνυμία ....., που εδρεύει ....., εκπροσωπείται νόμιμα και παραστάθηκε διά δηλώσεως, της παραγράφου 1 του άρθρου 231 του ν. 4700/2020, του πληρεξούσιου της δικηγόρου .....

για την ανάκληση της ... Πράξης του Ζ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη εξ αποστάσεως κατ' άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του και της Γραμματέα του.

Άκουσε την εισήγηση της Παρέδρου Ελένης Νικολάου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο και

Αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Για την άσκηση των υπό κρίση προσφυγών ανάκλησης: α) του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία ....., δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρο 308 παρ. 3 του ν. 4700/2020, Α 127) και β) της εταιρείας με την επωνυμία ..... καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο (βλ. το ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ...),

2. Με τις προσφυγές αυτές ζητείται η ανάκληση της ... Πράξης του Ζ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ των προσφευγόντων με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών «καθαριότητας των κτιριακών εγκαταστάσεων και του προαύλιου χώρου του ...», συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.518.555,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένου δικαιώματος παράτασης για τρεις μήνες και ΦΠΑ (συμβατικού μηνιαίου τιμήματος 100.907,48 ευρώ με ΦΠΑ, ετήσιου τιμήματος 1.210.889,76 ευρώ με ΦΠΑ, 1.513.612,20 ευρώ συμπεριλαμβανομένου δικαιώματος τρίμηνης παράτασης και ΦΠΑ). Οι προσφυγές ανάκλησης έχουν ασκηθεί νομότυπα και εμπρόθεσμα, ως εκ τούτου, είναι τυπικά δεκτές, πρέπει δε, λόγω της πρόδηλης συνάφειάς τους, ως στρεφόμενες κατά της αυτής πράξης, να συνεξεταστούν περαιτέρω ως προς την ουσιαστική τους βασιμότητα.

3. Στο ν. 4412/2016 Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α 147-Διόρθ.Σφάλμ. στα Α 200 και 206) ορίζεται, στο άρθρο 18 με τίτλο «Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων (άρθρο 18 της

Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού (...)», στην Ενότητα 3 με τίτλο «Επιλογή των συμμετεχόντων και ανάθεση των συμβάσεων», στο άρθρο 71 με τίτλο «Γενικές αρχές (άρθρο 56 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ότι «Οι συμβάσεις ανατίθενται βάσει των κριτηρίων που καθορίζονται στα άρθρα 86 έως 89 εφόσον η αναθέτουσα αρχή έχει επαληθεύσει, σύμφωνα με τα άρθρα 79 έως και 81, ότι πληρούνται όλες οι κατωτέρω προϋποθέσεις: α) η προσφορά συνάδει με τις απαιτήσεις, τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια που προβλέπονται στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος και στα έγγραφα της σύμβασης, λαμβανομένου υπόψη, κατά περίπτωση, του άρθρου 57, β) η προσφορά προέρχεται από προσφέροντα ο οποίος δεν αποκλείεται από τη συμμετοχή δυνάμει των άρθρων 73 και 74 και πληροί τα κριτήρια επιλογής που καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τα άρθρα 75 έως 77, και, κατά περίπτωση, τους κανόνες και τα κριτήρια αμεροληψίας που αναφέρονται στο άρθρο 84. (...)», στο άρθρο 75 με τίτλο «Κριτήρια επιλογής (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ότι «1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν: α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης. 2. (...) 4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν

απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν.(...)», στο άρθρο 80 «Αποδεικτικά μέσα (άρθρο 60 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν τα πιστοποιητικά, τις βεβαιώσεις και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 4 και 5 και στο Παράρτημα XII του Προσαρτήματος Α', ως απόδειξη (...) της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, σύμφωνα με τα άρθρα 75 και 76. Οι αναθέτουσες αρχές δεν απαιτούν αποδεικτικά μέσα, πλην εκείνων που αναφέρονται στο παρόν άρθρο και στο άρθρο 82. (...) 5. Η τεχνική ικανότητα των οικονομικών φορέων μπορεί να αποδεικνύεται με έναν ή περισσότερους από τους τρόπους που αναφέρονται στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α', ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των αγαθών ή των υπηρεσιών. (...)».

4. Στο Μέρος II «Τεχνική ικανότητα» του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016 (ομοίου περιεχομένου αντίστοιχο Παράρτημα XII της Οδηγίας 2014/24), με τίτλο «Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής», ορίζεται: «Αποδεικτικά στοιχεία των τεχνικών ικανοτήτων του οικονομικού φορέα, που αναφέρονται στο άρθρο 75: α) οι ακόλουθοι κατάλογοι: i) κατάλογος των εργασιών που εκτελέστηκαν την τελευταία πενταετία, κατά μέγιστο όριο, συνοδευόμενος από πιστοποιητικά ορθής εκτέλεσης και ολοκλήρωσης (...) ii) κατάλογος (...) των κυριότερων υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν την τελευταία τριετία, κατά μέγιστο όριο, με αναφορά του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του δημόσιου ή ιδιωτικού παραλήπτη. (...), β) αναφορά του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών, (...), ιδίως των υπευθύνων για τον έλεγχο της ποιότητας (...), γ) περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού και των μέτρων που λαμβάνει ο οικονομικός φορέας για την εξασφάλιση της ποιότητας και των μέσων μελέτης

και έρευνας της επιχείρησής του, δ) (...) στ) αναφορά τίτλων σπουδών και επαγγελματικών προσόντων του παρόχου υπηρεσιών ή του εργολήπτη ή των διευθυντικών στελεχών της επιχείρησης, υπό την προϋπόθεση ότι δεν αξιολογούνται ως κριτήριο ανάθεσης, ζ) (...), η) δήλωση στην οποία αναφέρονται το μέσο ετήσιο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό του παρόχου υπηρεσιών ή του εργολήπτη και ο αριθμός των στελεχών της επιχείρησής του κατά τα τελευταία τρία χρόνια, θ) δήλωση σχετικά με τα μηχανήματα, τις εγκαταστάσεις και τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει ο πάροχος υπηρεσιών ή ο εργολήπτης για την εκτέλεση της σύμβασης, ια) όσον αφορά τα προϊόντα που παρέχονται i) δείγματα, περιγραφή ή φωτογραφίες (...) ii) πιστοποιητικά εκδιδόμενα από επίσημα ινστιτούτα ή επίσημες υπηρεσίες ελέγχου της ποιότητας, αναγνωρισμένων ικανοτήτων, με τα οποία βεβαιώνεται η καταλληλότητα των αγαθών, επαληθευόμενη με παραπομπές σε ορισμένες τεχνικές προδιαγραφές ή πρότυπα».

5. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγονται τα ακόλουθα: Κατά τις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να τηρούν τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, διασφαλίζοντας την ανάπτυξη συνθηκών υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού, με απώτερο σκοπό την προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων δεν περιορίζεται μόνο σε όσους λαμβάνουν μέρος σε προκηρυσσόμενη διαγωνιστική διαδικασία, ως προσφέροντες, αλλά εκτείνεται στο σύνολο των δυνητικών υποψηφίων αναδόχων (βλ. αποφ. Δ.Ε.Ε. υποθ. C-234/03, C-507/03, C-95/10 και VI Τμ. Ε.Σ. 950/2014, 1606/2016). Η αναθέτουσα αρχή έχει την ευχέρεια με τη διακήρυξη διαγωνισμού να προσδιορίζει κριτήρια (ποιοτικής) επιλογής των προσφερόντων, που αφορούν την καταλληλότητα, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα των διαγωνιζόμενων οικονομικών φορέων, σωρευτικά ή ορισμένα από αυτά και δεν επιτρέπεται να επιβάλλει όρους συμμετοχής που εκφεύγουν αυτών των κριτηρίων. Προκειμένου η προσφορά του να μπορεί να ληφθεί υπόψη για την ανάθεση της σύμβασης ο οικονομικός φορέας πρέπει και αρκεί να

ανταποκρίνεται στα ελάχιστα επίπεδα ικανοτήτων που ορίζει μέσω των ανωτέρω κριτηρίων κατά την κρίση της η αναθέτουσα αρχή. Κατ' εφαρμογή των κριτηρίων αυτών εξασφαλίζεται ότι γίνονται δεκτοί στη συνέχεια του διαγωνισμού οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς που ανταποκρίνονται στο ελάχιστο επίπεδο απαιτήσεων που είναι αναγκαίο και κατάλληλο για την εκτέλεση της σύμβασης, και ότι κατ' επέκταση οποιοσδήποτε από αυτούς είναι ικανός, σε περίπτωση κατακύρωσης, να φέρει σε πέρας τη σύμβαση, έστω και σε αυτό το ελάχιστο επίπεδο. Για το λόγο αυτό οι προϋποθέσεις συμμετοχής περιορίζονται στις αναγκαίες και πρέπει να είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης (ΕΣ VI Τμ. 644, 132/2020, 824/2019, 2403/2015, 1644/2014), ενώ οι υπερβολικά αυστηρές ενδεχομένως περιορίζουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό. Ειδικότερα, οι περιορισμοί στην πρόσβαση στο διαγωνισμό πρέπει να δικαιολογούνται από επιτακτικό λόγο δημοσίου συμφέροντος και να προκύπτει ότι ο σκοπός για τον οποίο θεσπίστηκαν δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί εξίσου αποτελεσματικά με λιγότερο περιοριστικό για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού τρόπο. Σε διαφορετική περίπτωση οι όροι που τίθενται τελούν σε δυσαναλογία με τον επιδιωκόμενο σκοπό και συνεπάγονται περιορισμό στην άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών του Δικαίου της Ένωσης (πρβλ. ΕΣ Τμ. Μειζ. Συνθ. 6022/2015, 3065/2014, 3372/2011, Τμ. VI 300/2019, 850, 609, 608/2018, ΣτΕ ΕΑ 189/2015, 354/2014).

6. Ειδικά, όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να θέτουν υποχρεώσεις στους προσφέροντες με τις οποίες εξασφαλίζουν ότι διαθέτουν εμπειρία και πόρους, ανθρώπινους και τεχνικούς, κατάλληλους για την ποιοτική εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτό μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. Προς απόδειξη της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβλέπουν με τη διακήρυξη την υποβολή ενός ή περισσότερων από τα αποδεικτικά μέσα του Παραρτήματος XII μέρος II, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα των υπηρεσιών χωρίς να μπορούν να απαιτούν

και άλλα αποδεικτικά μέσα πλην αυτών, όπως προσδιορίζονται εξαντλητικά στο Παράρτημα (πρβλ. ΔΕΕ απόφαση της 10ης Μαΐου 2012 Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Βασιλείου των Κάτω Χωρών, C- 368/10, σκ. 105), μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και τα οριζόμενα στις διατάξεις που παρατίθενται ανωτέρω (σκ. 3). Όσον αφορά στους υποβαλλόμενους καταλόγους (περίπτωση α των απαριθμούμενων αποδεικτικών μέσων) γίνεται διάκριση των καταλόγων των κυριότερων εργασιών (στ. i), οι οποίοι καταρτίζονται σχετικά με τις συμβάσεις έργων, από τους καταλόγους των κυριότερων υπηρεσιών (ή κυριότερων παραδόσεων) που καταρτίζονται αναφορικά με τις συμβάσεις υπηρεσιών (ή προμηθειών). Ειδικότερα, όπως προκύπτει, οι κατάλογοι υπηρεσιών υποβάλλονται χωρίς να συνοδεύονται από τα οικεία συμβατικά κείμενα, σε απόσπασμα ή στο σύνολό τους, ούτε από βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης, αντίθετα, στις περιπτώσεις των καταλόγων που υποβάλλονται ως δικαιολογητικά στις διαγωνιστικές διαδικασίες ανάθεσης έργων προβλέπεται ρητά ότι ο υποβαλλόμενος κατάλογος εργασιών συνοδεύεται από πιστοποιητικό ορθής εκτέλεσης και ολοκλήρωσης των σημαντικότερων εργασιών. Δεδομένου ότι η απαρίθμηση των αποδεικτικών μέσων είναι εξαντλητική δεν επιτρέπεται ερμηνευτική αντιμεταχώρηση των ανωτέρω στοιχείων. Ακόμα, μπορεί να τεθεί, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης, ως απαίτηση τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, η αναφορά τίτλων σπουδών και επαγγελματικών προσόντων του παρόχου υπηρεσιών ή των διευθυντικών στελεχών της επιχείρησής του, υπό την προϋπόθεση ότι δεν αξιολογούνται ως κριτήριο ανάθεσης. Στα αποδεικτικά μέσα δεν περιλαμβάνεται αναφορά στους τίτλους σπουδών και στα επαγγελματικά προσόντα του εργατοϋπαλληλικού προσωπικού του παρόχου υπηρεσιών. Επιπροσθέτως, μπορεί στη διακήρυξη, κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, να προβλέπεται ως αποδεικτικό μέσο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του προσφέροντος παρόχου υπηρεσιών δήλωση στην οποία αναφέρεται το μέσο ετήσιο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό του και ο αριθμός των στελεχών της επιχείρησής του κατά τα τελευταία τρία χρόνια. Η υποβολή πινάκων προσωπικού δεν περιλαμβάνεται στα αποδεικτικά μέσα του Παραρτήματος.

7. Στο προοίμιο της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ, όπως διορθώθηκε (L135/24.5.2016), ορίζεται ότι: “(...) (89) Η έννοια των κριτηρίων ανάθεσης είναι κεντρική στην παρούσα οδηγία. Είναι, ως εκ τούτου, σημαντικό να εκτίθενται οι σχετικές διατάξεις με τον πλέον απλό και ομαλό τρόπο. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση του όρου: «η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά» ως κυρίαρχης έννοιας, καθώς η τελική επιλογή των αναδόχων θα πρέπει να γίνει σύμφωνα με την κρίση της επιμέρους αναθέτουσας αρχής περί της οικονομικά καλύτερης λύσης μεταξύ αυτών που προσφέρονται. (...) Συνεπώς, θα πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τη σχετική νομολογία που αφορά τις οδηγίες αυτές, εξαιρουμένων των περιπτώσεων όπου η παρούσα οδηγία προβλέπει λύση σαφώς διαφορετική ως προς την ουσία. (90) Η ανάθεση της σύμβασης θα πρέπει να πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τις αρχές της διαφάνειας, της αποφυγής των διακρίσεων και της ίσης μεταχείρισης, με σκοπό να διασφαλίζεται αντικειμενική σύγκριση της σχετικής αξίας των προσφορών, ώστε να προσδιορίζεται, σε συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού, ποια προσφορά είναι η πιο συμφέρουσα από οικονομική άποψη. (...) (92) Κατά την εκτίμηση της καλύτερης αναλογίας τιμής-ποιότητας, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να καθορίζουν τα σχετικά με το αντικείμενο της σύμβασης οικονομικά και ποιοτικά κριτήρια τα οποία θα χρησιμοποιήσουν για τον σκοπό αυτό. Τα κριτήρια αυτά θα πρέπει, συνεπώς, να επιτρέπουν τη συγκριτική αξιολόγηση του επιπέδου απόδοσης που προσφέρει κάθε προσφορά σε συνάρτηση με το αντικείμενο της σύμβασης, όπως ορίζεται στις τεχνικές προδιαγραφές. Όσον αφορά την καλύτερη αναλογία τιμής-ποιότητας, στην παρούσα οδηγία παρατίθεται μη εξαντλητικός κατάλογος πιθανών κριτηρίων ανάθεσης, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών και κοινωνικών πτυχών. Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να ενθαρρύνονται ώστε τα κριτήρια ανάθεσης που επιλέγουν να τους επιτρέπουν να αποκτούν έργα, αγαθά και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας που να

ανταποκρίνονται κατά τον καλύτερο τρόπο στις ανάγκες τους. Τα επιλεγμένα κριτήρια ανάθεσης δεν θα πρέπει να παρέχουν στην αναθέτουσα αρχή απεριόριστη ελευθερία επιλογής και θα πρέπει να διασφαλίζουν τη δυνατότητα πραγματικού και δίκαιου ανταγωνισμού και να συνοδεύονται από ρυθμίσεις που να επιτρέπουν την ουσιαστική εξακρίβωση των πληροφοριών που παρέχουν οι προσφέροντες. (...) (94) Στις περιπτώσεις όπου η ποιότητα του απασχολούμενου προσωπικού επηρεάζει το επίπεδο απόδοσης της σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει επίσης να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν ως κριτήριο ανάθεσης την οργάνωση, τα προσόντα και την πείρα του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σχετικής σύμβασης, καθώς αυτό μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα της εκτέλεσης της σύμβασης και, κατ' επέκταση, την οικονομική αξία της προσφοράς. Ένα τέτοιο παράδειγμα θα μπορούσαν να αποτελέσουν οι συμβάσεις για υπηρεσίες διανοητικής φύσεως, όπως οι υπηρεσίες συμβούλων ή αρχιτεκτόνων. Οι αναθέτουσες αρχές που κάνουν χρήση αυτής της δυνατότητας θα πρέπει να διασφαλίζουν, με κατάλληλα συμβατικά μέσα, ότι το προσωπικό που έχει αναλάβει την εκτέλεση της σύμβασης πληροί τα καθορισθέντα ποιοτικά πρότυπα και ότι η αντικατάσταση του προσωπικού αυτού είναι δυνατή μόνο με τη συναίνεση της αναθέτουσας αρχής, η οποία ελέγχει ότι οι αντικαταστάτες παρέχουν ισοδύναμα εγγύα ποιότητας. (...) (104) Με τους όρους εκτέλεσης της σύμβασης θεσπίζονται συγκεκριμένες απαιτήσεις για την εκτέλεση της σύμβασης. Αντίθετα από τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης που αποτελούν τη βάση για συγκριτική αξιολόγηση της ποιότητας των προσφορών, οι όροι εκτέλεσης της σύμβασης είναι προκαθορισμένες αντικειμενικές απαιτήσεις, οι οποίες δεν επηρεάζουν την αξιολόγηση των προσφορών. Οι όροι εκτέλεσης μιας σύμβασης θα πρέπει να συνάδουν με την παρούσα οδηγία εφόσον δεν εισάγουν άμεσα ή έμμεσα διακρίσεις και σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης, το οποίο περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη διαδικασία παραγωγής, παροχής ή εμπορίας. (...).”

8. Στον προαναφερόμενο ν. 4412/2016, στην Ενότητα 7 «Ανάθεση της Σύμβασης», στο άρθρο 86 «Κριτήρια ανάθεσης των συμβάσεων (άρθρο 67 της

Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» προβλέπεται ότι «1. Με την επιφύλαξη των εθνικών διατάξεων νόμου ή διοικητικών πράξεων σχετικά με την τιμή ορισμένων αγαθών ή την αμοιβή ορισμένων υπηρεσιών, οι αναθέτουσες αρχές βασίζουν την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. 2. Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής προσδιορίζεται βάσει της τιμής ή του κόστους, με χρήση προσέγγισης κόστους-αποτελεσματικότητας, (...) και μπορεί να περιλαμβάνει τη βέλτιστη σχέση ποιότητας - τιμής, η οποία εκτιμάται βάσει κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ποιοτικών, περιβαλλοντικών ή/και κοινωνικών πτυχών που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης. Στα κριτήρια αυτά μπορούν να περιλαμβάνονται, ιδίως: α) η ποιότητα, περιλαμβανομένης της τεχνικής αξίας, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, η προσβασιμότητα, ο σχεδιασμός για όλους τους χρήστες, τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και καινοτόμα χαρακτηριστικά (...) β) η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σύμβασης, στην περίπτωση που η ποιότητα του διατεθέντος προσωπικού μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης, γ) (...). 3. (...) 4. (...) 5. Στα κριτήρια της παραγράφου 2 στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών, μπορούν να περιλαμβάνονται επιπλέον και ιδίως η ορθότητα αντίληψης από τον οικονομικό φορέα του αντικειμένου και των απαιτήσεων της σύμβασης, η επιτυχής επισήμανση προβλημάτων κατά την υλοποίηση και η διαμόρφωση κατάλληλων προτάσεων για την επίλυσή τους, η επαρκής ανάλυση - εξειδίκευση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας της μεθοδολογίας υλοποίησης και των απαραίτητων εργαλείων υποστήριξης της εφαρμογής της, καθώς και η αποτελεσματική επικοινωνία του οικονομικού φορέα με την αναθέτουσα αρχή, κατά το στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης, ο αποτελεσματικός προσδιορισμός - τεκμηρίωση των κρίσιμων παραγόντων επιτυχίας και παρουσίαση εναλλακτικών τρόπων διασφάλισης τους, η ορθολογική ανάλυση του αντικειμένου της σύμβασης σε ενότητες εργασιών και σύνδεσή τους με τα ελάχιστα απαιτούμενα παραδοτέα και το

χρονοδιάγραμμα που περιγράφονται στις τεχνικές προδιαγραφές αυτού, η πληρότητα - επάρκεια του καθορισμού των περιεχομένων των προσφερομένων παραδοτέων και τεκμηρίωση της διασφάλισης εφαρμοσιμότητας των λύσεων που προτείνονται, η καταλληλότητα του μοντέλου οργάνωσης της παροχής των υπηρεσιών, η επάρκεια και σαφήνεια κατανομής αρμοδιοτήτων στα μέλη της Ομάδας Έργου, τα επίπεδα διοίκησης. 6. (...). 9. Τα κριτήρια ανάθεσης δεν έχουν ως αποτέλεσμα την παροχή απεριόριστης ελευθερίας επιλογής στην εν λόγω αναθέτουσα αρχή. Διασφαλίζουν τη δυνατότητα αποτελεσματικού ανταγωνισμού και συνοδεύονται από προδιαγραφές που επιτρέπουν την αποτελεσματική επαλήθευση των πληροφοριών που παρέχονται από τους προσφέροντες, προκειμένου να αξιολογείται ο βαθμός συμμόρφωσής τους προς τα κριτήρια ανάθεσης. (...). 10. Η αναθέτουσα αρχή διευκρινίζει στα έγγραφα της σύμβασης την σχετική στάθμιση που προσδίδει σε καθένα από τα κριτήρια που έχουν επιλεγεί για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, εκτός εάν αυτό καθορίζεται μόνο βάσει της τιμής. (...)).».

9. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα: Μεταξύ των προσφερόντων οικονομικών φορέων που γίνονται δεκτοί στο διαγωνισμό ως ανταποκρινόμενοι στο ελάχιστο επίπεδο ικανότητας που διαγράφεται από τις απαιτήσεις (ποιοτικής) επιλογής, επιλέγεται ως ανάδοχος αυτός που ανταποκρίνεται κατά τον καλύτερο τρόπο στο αντικείμενο της σύμβασης, δηλαδή ο ανάδοχος που προσφέρει την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Προς τούτο εφαρμόζονται τα κριτήρια ανάθεσης που καθορίζει η αναθέτουσα αρχή. Ο σκοπός της διαγωνιστικής διαδικασίας στο στάδιο της ανάθεσης εξειδικεύεται στην αξιολόγηση των προσφορών και επικεντρώνεται στην ανάδειξη της πλέον συμφέρουσας μεταξύ αυτών, χωρίς ωστόσο η αναθέτουσα αρχή να διαθέτει απεριόριστη ελευθερία επιλογής ως προς τα κριτήρια ανάθεσης που καθορίζει, καθόσον, ακόμα και αυτά στα οποία η προσδίδεται μικρή βαρύτητα, πρέπει να ανταποκρίνονται πλήρως στις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας. Οι αρχές αυτές, οι οποίες εφαρμόζονται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας του διαγωνισμού, επιβάλλουν

οι όροι και οι λεπτομέρειες του διαγωνισμού να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημίες στη διακήρυξη, ώστε να παρέχεται στο μέσο διαγωνιζόμενο με την αντίστοιχη εμπειρία και τη συνήθη επιμέλεια η δυνατότητα ακριβούς κατανόησης του περιεχομένου τους και ομοιόμορφης ερμηνείας τους και στην αναθέτουσα αρχή η δυνατότητα να ελέγξει κατά τρόπο αποτελεσματικό εάν οι προσφορές των διαγωνιζομένων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που η ίδια καθόρισε και διέπουν την οικεία σύμβαση (πρβλ. ΔΕΕ απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά CASSucchidiFrutta, σκ. 111, κ.α.). Στο πλαίσιο αυτό η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προσδιορίζει κριτήρια ανάθεσης που διασφαλίζουν την αποτελεσματική σύγκριση και αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού, όπως και επαλήθευση των πληροφοριών που περιέχουν. Κατά τον ανεπιφύλακτο ρητό ορισμό και του ενωσιακού νομοθέτη, τα κριτήρια ανάθεσης πρέπει να συναρτώνται προς το αντικείμενο των ζητούμενων υπηρεσιών, ώστε να επιτρέπουν την εκτίμηση της επίδοσης κάθε προσφοράς σε σχέση προς αυτό και, για τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων, να είναι επιδεκτικά συγκριτικής εφαρμογής βάσει αντικειμενικής αξιολόγησης (βλ. ΔΕΕ Προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα MaciejSzpunar της 26ης Ιουνίου 2018, C-546/16, MontteSL κατά Musikene, σκ. 61). Για τους ανωτέρω λόγους και τους σκοπούς που εξυπηρετεί έκαστο διαγωνιστικό στάδιο τα κριτήρια ανάθεσης διαφοροποιούνται από τα κριτήρια επιλογής ικανών προσφερόντων, όμως, δεν αποκλείεται η συνεκτίμηση στοιχείων που άπτονται των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και ως κριτηρίων ανάθεσης στο βαθμό που δικαιολογείται, αν συντελούν στην ανάδειξη χαρακτηριστικών και ιδιοτήτων της προσφοράς και όχι της ικανότητας του προσφέροντος εν γένει (πρβλ. ΔΕΕ απόφαση της 26ης Μαρτίου 2015 «Ambisig», C-601/13, σκ. 25 επ., απόφαση της 10ης Μαΐου 2012 Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Βασιλείου των Κάτω Χωρών, C- 368/10, σκ. 85-87, ΕΣ Τμ. Μείζ.- Επταμ. Σύνθ. 866/2018, 3212, 393/2013, 610, 514/2012, 992/2011, VI Τμ. 1359/2020, 482/2018).

10. Σε περίπτωση που για την ανάθεση της σύμβασης προκρίνεται η προσφορά που παρουσιάζει την καλύτερη σχέση ποιότητας - τιμής, στα επιμέρους κριτήρια που εφαρμόζει η αναθέτουσα αρχή κατά την αξιολόγηση των προσφορών περιλαμβάνονται κατά την ενδεικτική απαρίθμηση του νόμου, μεταξύ άλλων, ποιοτικά κριτήρια, δηλαδή, στοιχεία που προσδιορίζει η αναθέτουσα αρχή και κατά την κρίση της αναδεικνύουν την ποιότητα της προσφοράς, ενώ μπορεί να εξετάζεται και η ποιότητα του προσωπικού που πρόκειται να εκτελέσει τη σύμβαση, εφόσον επηρεάζει σημαντικά την απόδοση της σύμβασης και κατ' επέκταση είναι καθοριστική της οικονομικής της αξίας, οπότε τα κριτήρια συναρτώνται προς στοιχεία προσδιοριστικά της οργάνωσης, των προσόντων και της εμπειρίας του προσωπικού (βλ. άρθρο 67 παρ. 2 περ. β ισχύουσας Οδηγίας 2014/24, όπως και Παράρτημα XII, Μέρος II, στοιχείο στ', πρβλ. άρθρο 53 παρ. 1 περ. α Οδηγίας 2004/18, άρθρο 36 παρ. 1 περ. α Οδηγίας 92/50). Από τη γραμματική διατύπωση των οικείων διατάξεων, σε συνδυασμό με την ενδεικτική αναφορά της αιτιολογικής σκέψης 94 της Οδηγίας 2014/24 σε υπηρεσίες διανοητικής φύσης ως προς τις οποίες μπορεί να δικαιολογείται η θέσπιση κριτηρίου ανάθεσης σχετικού με την ποιότητα του προσωπικού, συνάγεται ότι τέτοια επίδραση στην οικονομική αξία της προσφοράς μπορεί να προκύπτει σε συνάρτηση προς υπηρεσίες που παρέχονται από ολιγομελείς κύκλους συνεργαζόμενων υπό τον ίδιο οικονομικό φορέα προσώπων, τα οποία οργανώνονται ειδικά σε αναφορά προς τη συγκεκριμένη παροχή υπηρεσιών, διαθέτουν προσόντα και πείρα που μπορεί να προσιδιάζουν ιδιαίτερα στις υπό εκτέλεση υπηρεσίες, η αντικατάσταση ενός μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα, την οργάνωση και εν τέλει το αποτέλεσμα της εργασίας των λοιπών, για το λόγο αυτό, άλλωστε, η οργάνωση, τα προσόντα και η πείρα αυτού του προσωπικού επιδρά και στην οικονομική αξία της σύμβασης, ο δε προσφέρων οικονομικός φορέας διαμορφώνει την προσφορά του σε αναφορά προς τα πρόσωπα αυτά και η αναθέτουσα αρχή προσβλέπει στην εκτέλεση της σύμβασης από τα εν λόγω πρόσωπα. Όμως, σε περίπτωση που η σύμβαση εκτελείται από πολυπληθές προσωπικό με όμοια γενικά προσόντα, η ανωτέρω προϋπόθεση δεν πληρούται σε αναφορά προς ένα

έκαστο των προσώπων που συγκαταριθμούνται στο πλήθος, δηλαδή έκαστο των προσώπων αυτών δεν μπορεί εξ αντικειμένου να επιδρά σημαντικά στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης κατά τρόπο που να επηρεάζεται και διαμορφώνεται αντίστοιχα η οικονομική αξία της προσφοράς, κατά συνέπεια η οργάνωση, τα προσόντα και η πείρα του προσωπικού αυτού δεν τίθεται νομίμως ως κριτήριο ανάθεσης, ενώ μπορεί να πληρούται από μια ευάριθμη ομάδα προσώπων, μεταξύ αυτών που διακρίνονται αναφορικά προς την εκτέλεση της σύμβασης, είτε ως επικεφαλής άλλων ομάδων, είτε από την άποψη των καθηκόντων που τους ανατίθενται, είτε κατά άλλο τρόπο, ως προς τα οποία συνακόλουθα μπορεί νομίμως να προβλέπεται στη διακήρυξη ως κριτήριο ανάθεσης, ο τρόπος οργάνωσής τους, τα προσόντα και η πείρα τους.

11. Με την ..... (.....) Διακήρυξη του διαγωνισμού του ήδη προσφεύγοντος ....., με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών καθαριότητας των κτιριακών εγκαταστάσεων και του προαύλιου χώρου του ..., ορίζεται η 13η.1.2020 (ώρα 11:00) ως "Ημερομηνία και ώρα έναρξης υποβολής προσφορών", ενώ η "Καταληκτική ημερομηνία και ώρα υποβολής προσφορών" στις 3.2.2020 (ώρα 11:00).

12. Στην ίδια διακήρυξη, στο κεφάλαιο 2 με τίτλο «Γενικοί και Ειδικοί όροι συμμετοχής», ενότητα 2.2 με τίτλο «Δικαίωμα συμμετοχής – κριτήρια ποιοτικής επιλογής», καθορίζονται οι απαιτήσεις τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας που πρέπει να πληρούν οι διαγωνιζόμενοι ως εξής: (2.2.6) «Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται: α) να διαθέτουν επαρκές προσωπικό, οργάνωση, δομή, με τα οποία να είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν πλήρως, άρτια και ολοκληρωμένα, στις απαιτήσεις των υπό ανάθεση υπηρεσιών που ζητούνται σε κάθε τμήμα. β) να διαθέτουν κατάλογο, στον οποίο να αναφέρονται οι κυριότερες ανάλογες υπηρεσίες καθαριότητας των τριών τελευταίων ετών, με μνεία για κάθε παράδοση: • του παραλήπτη, είτε εμπίπτει στο δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα • της ημερομηνίας σύμβασης •

του ποσού της σύμβασης γ) να διαθέτουν τον απαιτούμενο τεχνικό εξοπλισμό σύμφωνα με τις απαιτήσεις της μελέτης (προσφερόμενα μηχανήματα και εργαλεία, προδιαγραφές αναλώσιμων και καθαριστικών προϊόντων κλπ)». Ως μέσα δε για την απόδειξη του ανωτέρω κριτηρίου ποιοτικής επιλογής η διακήρυξη προβλέπει ότι (2.2.9.2.B.4.): «Για την απόδειξη της τεχνικής ικανότητας της παραγράφου 2.2.6 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τα απαραίτητα έγγραφα, έντυπα και πιστοποιητικά όπως αναλυτικά αναφέρονται και στο Παράρτημα II (...) κατά το στάδιο της ηλεκτρονικής υποβολής της προσφοράς τους στον (υπο)φάκελο «Δικαιολογητικά / Τεχνική Προσφορά».

13. Στο Παράρτημα II με τίτλο «Τεχνικές προδιαγραφές για τη διενέργεια του δημόσιου ανοικτού διαγωνισμού για την ανάδειξη αναδόχου καθαριότητας των κτιριακών εγκαταστάσεων και του περιβάλλοντος χώρου του ...» ορίζεται εισαγωγικά ότι: «Οι όροι των τεχνικών προδιαγραφών της παρούσας αποτελούν τα ελάχιστα αναγκαία χαρακτηριστικά της υπηρεσίας που απαιτούνται, προκειμένου αυτή να προσδιορισθεί αντικειμενικά με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του νοσοκομείου, είναι अपαράβατοι και η οποιαδήποτε μη συμμόρφωση προς αυτούς συνεπάγεται απόρριψη της προσφοράς (...)». Στο Κεφάλαιο Α' με τίτλο «Τεχνικές απαιτήσεις συμμετοχής στον διαγωνισμό (Τεχνικά Χαρακτηριστικά)» ορίζεται ότι: «1. Στις τεχνικές προσφορές των υποψήφιων αναδόχων πρέπει να κατατίθεται έγγραφη δήλωση του συμμετέχοντα με την οποία να δηλώνεται ότι: (...) 2. Κατάλογος συμβάσεων τουλάχιστον τριών (3) παρόμοιου είδους και μεγέθους έργων στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. Αποδεικνύεται προσκομίζοντας αποσπάσματα συνόλου συμβάσεων καθαρισμού δημόσιων ή ιδιωτικών ..., συνολικής διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους και που είναι σε ισχύ συνοδευόμενα από βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης. 3. Πρόσφατες βεβαιώσεις εκπαίδευσης καθαριστών, ίσες ή ανώτερες τουλάχιστον με τον αριθμό ατόμων που απαιτούνται από την παρούσα διακήρυξη, πάνω στο αντικείμενο του διαγωνισμού υπογεγραμμένο από τον φορέα εκπαίδευσης και από το προσωπικό (πχ αποδεικτικό παρακολούθησης σεμιναρίου με θέμα τις μεθόδους, τα υλικά και τις διαδικασίες καθαριότητας και απολύμανσης σε

χώρους υψηλής υγειονομικής κρισιμότητας, όπως είναι τα ...). Το ανωτέρω προσωπικό θα πρέπει να απασχοληθεί στο έργο σε περίπτωση κατακύρωσης. 4. Δείγματα καθαριστικών ειδών που θα χρησιμοποιηθούν από τον υποψήφιο ανάδοχο κατά τη διάρκεια της σύμβασης. 5. Πίνακες προσωπικού που να αποδεικνύουν την απασχόληση 100 ατόμων πλήρους απασχόλησης ή 200 ατόμων μερικής απασχόλησης. 6. Κατάλογος προτεινόμενων υλικών και εξοπλισμού, τα οποία οι υποψήφιοι ανάδοχοι προτίθενται να χρησιμοποιήσουν για το έργο. Θα πρέπει να συνοδεύονται από τα αντίστοιχα τεχνικά φυλλάδια, τα δεδομένα ασφαλείας των προϊόντων (υλικών καθαρισμού) και τις απαραίτητες πιστοποιήσεις κατά ISO 9001».

14. Στο Κεφάλαιο Β' «Γενικές τεχνικές προδιαγραφές» του μνημονευόμενου στην προηγούμενη σκέψη Παραρτήματος II της Διακήρυξης, στο άρθρο 1 με τίτλο «Υποχρεώσεις του αναδόχου κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης» προβλέπεται ότι: «1. (...) 12. Το ..... παρέχει στον ανάδοχο χώρο για τη φύλαξη των εργαλείων, των μηχανημάτων και υλικών καθαριότητας, καθώς επίσης και αποδυτήρια για το προσωπικό του. Τα υλικά πολλαπλών χρήσεων (...) θα πλένονται σε πλυντήρια και θα στεγνώνονται σε στεγνωτήρια που θα βρίσκονται εντός του χώρου του ... (...) 21. Ο ανάδοχος πρέπει να δηλώσει στην τεχνική προσφορά του την ύπαρξη έδρας ή υποκαταστήματος της εταιρείας στην ευρύτερη περιοχή της ... που θα αποδεικνύεται με την προσκόμιση κατάλληλου εγγράφου από αρμόδια Δ.Ο.Υ. (...)».

15. Στην προαναφερόμενη Διακήρυξη στην ενότητα 2.3 με τίτλο «Κριτήρια Ανάθεσης» ορίζεται ότι: «2.3.1 Κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής. Η βαθμολόγηση κάθε κριτηρίου αξιολόγησης κυμαίνεται από 100 βαθμούς στην περίπτωση που ικανοποιούνται ακριβώς όλοι οι όροι των τεχνικών προδιαγραφών, αυξάνεται δε μέχρι τους 120 βαθμούς όταν υπερκαλύπτονται οι απαιτήσεις του συγκεκριμένου κριτηρίου. (...)». Ακολούθως (2.3.2) παρατίθεται «Πίνακας βαθμολογίας – Κριτήρια

ανάθεσης» με τα (επιμέρους) κριτήρια ανάθεσης και το συντελεστή βαρύτητας έκαστου, ήτοι: Κ1. Αποδεδειγμένη ικανότητα της επιχείρησης για την εκτέλεση των δημοπρατούμενων εργασιών καθαριότητας – 30%. Κ2. Επιτυχής-Ποιοτική συνεργασία στο αντικείμενο της καθαριότητας δημόσιων ή ιδιωτικών ... – 20%. Κ3. Πλήθος και ικανότητες των απασχολούμενων υπαλλήλων και στελεχών – 20%. Κ4. Προσφερόμενοι πόροι (προσωπικό, μηχανήματα, υλικά) για την αντιμετώπιση της δημοπρατούμενης υπηρεσίας – 20%. Κ5. Διαδικασίες, οδηγίες και ανάλογος σχεδιασμός για τη διαχείριση της ποιότητας, του περιβάλλοντος και της ασφάλειας και υγιεινής. Στο ίδιο άρθρο περιέχονται και οι ακόλουθες εξειδικεύσεις σχετικά με την αξιολόγηση των ανωτέρω κριτηρίων ανάθεσης: «Κ1: Αποδεικνύεται με την προσκόμιση συμβάσεων καθαριότητας σε δημόσια ή ιδιωτικά ... που έχουν εκτελεστεί ή συνεχίζουν να εκτελούνται κατά την τελευταία τριετία (2016, 2017, 2018). Κ2: Αποδεικνύεται αποκλειστικά με την προσκόμιση βεβαιώσεων καλής εκτέλεσης σε περιπτώσεις που ο παραλήπτης των υπηρεσιών είναι φορέας του δημόσιου τομέα (δημόσιο ...). Σε περίπτωση που ο παραλήπτης είναι ιδιωτικός φορέας (ιδιωτικό ...), αποδεικνύεται με την κατάθεση αντίστοιχης επιστολής του παραλήπτη που βεβαιώνει την επιτυχή – ποιοτική εκτέλεση των εργασιών. (...) Κ3: Το πλήθος του προσωπικού (υπαλλήλων και στελεχών) αποδεικνύεται με την κατάθεση των ετήσιων πινάκων προσωπικού του οικονομικού φορέα κατά την τελευταία τριετία. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται σε προσωπικό καθαριότητας (συμπεριλαμβανομένων εργατών γενικών καθηκόντων) και σε διοικητικό προσωπικό. Για το λόγο αυτό, εκτός των ετήσιων πινάκων, πρέπει να υποβληθεί δήλωση του οικονομικού φορέα, σχετικά με το πλήθος του προσωπικού ανά ειδικότητα (καθαριστές και διοικητικό προσωπικό) που απασχολεί για κάθε ένα από τα τρία τελευταία έτη. Οι ικανότητες του προσωπικού αποδεικνύονται προσκομίζοντας εκπαιδεύσεις προσωπικού πάνω στο αντικείμενο του διαγωνισμού (παροχή υπηρεσιών καθαρισμού). Θα αξιολογηθούν θετικά πρόσφατες βεβαιώσεις εκπαίδευσης σχετικά με τις μεθόδους εκτέλεσης εργασιών και με τη χρήση του εξοπλισμού καθαριότητας. Αξιολογείται τόσο το πλήθος των βεβαιώσεων όσο και το αντικείμενο

εκπαίδευσης. Σχετικά με τις ικανότητες των στελεχών, θα πρέπει να κατατεθούν ενυπόγραφα βιογραφικά των στελεχών, με έμφαση στην προηγούμενη εμπειρία τους στον τομέα του καθαρισμού. Επιπλέον υποβάλλονται αντίγραφα πτυχίων, αδειών, διπλωμάτων. Κάθε πτυχίο – τίτλος – δίπλωμα – πιστοποίηση αξιολογείται θετικά. Κ4: Αφορά τα διαθέσιμα και προσφερόμενα υλικά και μηχανήματα του οικονομικού φορέα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των υπηρεσιών. Θα πρέπει να κατατεθούν τεχνικά φυλλάδια, δελτία δεδομένων ασφαλείας, εγκρίσεις από τους αντίστοιχους φορείς (ΓΧΚ, ΕΜΧΠ, ΕΟΦ κατά περίπτωση) καθώς και οποιαδήποτε άλλη πιστοποίηση. Οι ποσότητες των υλικών και μηχανημάτων προτείνονται από τον οικονομικό φορέα και αξιολογούνται από την επιτροπή. Επιπλέον, πρέπει να κατατεθεί η διοικητική ομάδα που θα αναλάβει την οργάνωση του έργου. Κ5: Αφορά διαδικασίες, οδηγίες και εγχειρίδια που σχετίζονται με τη διαχείριση της ποιότητας, του περιβάλλοντος και της ασφάλειας και υγιεινής στο χώρο εργασίας. Όλα τα ανωτέρω θα πρέπει να είναι απόλυτα προσαρμοσμένα στο υπό ανάθεση έργο. (...)).

16. Σύμφωνα με το Κεφάλαιο Γ με τίτλο «Προδιαγραφές καθαριότητας και απολύμανσης» του προαναφερόμενου Παραρτήματος της Διακήρυξης, στους χώρους καθαρισμού περιλαμβάνονται θάλαμοι ασθενών, τουαλέτες, αίθουσες αναμονής (κόμβοι – σαλόνι κλινικής), κουζίνες των τμημάτων, γραφεία, εξωτερικά ιατρεία, τμήμα επειγόντων περιστατικών, κοιτώνες – w-c, κλιμακοστάσια και ανελκυστήρες, κοινόχρηστοι διάδρομοι και υαλοπίνακες, εξωτερικοί χώροι και αίθρια. Το σύνολο των κτιριακών εγκαταστάσεων ανέρχεται περίπου σε 54.070 τ.μ.

17. Στην κρινόμενη υπόθεση, από την υπό ανάκληση Πράξη, καθώς και από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά:

17.1. Κατά την από 13.12.2019 25η συνεδρίαση του Δ.Σ. του ήδη προσφεύγοντος ... αποφασίσθηκε η έγκριση του με αρ. πρωτ. ... κειμένου τεχνικών προδιαγραφών και η διενέργεια τακτικού ηλεκτρονικού διαγωνισμού

για την ανάθεση των προαναφερόμενων υπηρεσιών καθαρισμού με τη Διακήρυξη που μνημονεύεται ανωτέρω. Η σχετική προκήρυξη σύμβασης απεστάλη για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 3.1.2020, σύμφωνα με την οποία η «Προθεσμία παραλαβής των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής" (IV.2.2) ορίστηκε στις 13.1.2020, ώρα 11:00». Περαιτέρω τηρήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες από την εθνική νομοθεσία διατυπώσεις δημοσιότητας.

17.2. Η σύμβαση χρηματοδοτείται από τον τακτικό προϋπολογισμό του ...

17.3. Κατά την ηλεκτρονική αποσφράγιση των προσφορών (6.2.2020), η Επιτροπή Διαγωνισμού διαπίστωσε ότι στο διαγωνισμό κατέθεσαν προσφορές δύο (2) οικονομικοί φορείς, ήτοι 1) η εταιρεία με την επωνυμία ....., στηριζόμενη στις ικανότητες της εταιρείας με την επωνυμία ..... και 2) η εταιρεία με την επωνυμία ....., ήδη δεύτερη προσφεύγουσα. Μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής των υποψηφίων, η Επιτροπή έκρινε απορριπτέα την προσφορά της 1ης συμμετέχουσας κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 68 ν. 3863/2010. Και τούτο, διότι από τα υποβληθέντα έντυπα Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) της εν λόγω συμμετέχουσας και της εταιρείας, στις ικανότητες της οποίας στηριζόταν, προέκυπτε ότι στη μεν συμμετέχουσα είχαν επιβληθεί δύο πρόστιμα για παραβάσεις του εργατικού δικαίου, υψηλής ή πολύ υψηλής σοβαρότητας, στη δε δανείζουσα την εμπειρία της εταιρείας είχαν επιβληθεί τρία πρόστιμα για παραβάσεις του εργατικού δικαίου, ομοίως, υψηλής ή πολύ υψηλής σοβαρότητας. Επιπλέον, η συγκεκριμένη προσφορά κρίθηκε απορριπτέα και για το λόγο ότι δεν πληρούσε τις τεχνικές απαιτήσεις της διακήρυξης σε ό,τι αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα της προσφέρουσας εταιρείας (κριτήριο επιλογής 2.2.6), και συγκεκριμένα, ως προς την απαίτηση περί παράθεσης καταλόγου τουλάχιστον τριών (3) συμβάσεων παρόμοιου είδους και μεγέθους είτε στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα, διάρκειας κάθε μίας τουλάχιστον ενός έτους, οι οποίες να τελούν σε ισχύ. Ακολούθως, η

Επιτροπή προέβη στην αξιολόγηση της τεχνικής προσφοράς της 2ης συμμετέχουσας, τα δικαιολογητικά συμμετοχής της οποίας είχε κρίνει προηγουμένως ως σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης, προσέδωσε δε σε αυτή τελική βαθμολογία 114,2 κατόπιν αιτιολογημένης βαθμολόγησης κάθε επιμέρους κριτηρίου ανάθεσης και εισηγήθηκε την απόρριψη της προσφοράς της 1ης συμμετέχουσας και τη συνέχιση της διαδικασίας με την αποσφράγιση και αξιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της 2ης συμμετέχουσας. Το .../16.3.2020 Πρακτικό της Επιτροπής εγκρίθηκε κατά την αυθημερόν 6η έκτακτη συνεδρίαση του Δ.Σ. του ..., τα οικεία δε Πρακτικά συνεδρίασης αυτού κοινοποιήθηκαν στους συμμετέχοντες μέσω ΕΣΗΔΗΣ στις 24.3.2020.

17.4. Η αποκλεισθείσα εταιρεία άσκησε την από ..... προδικαστική προσφυγή ενώπιον της Αρχής Εκδίκασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) προβάλλοντας αιτιάσεις κατά των ανωτέρω λόγων αποκλεισμού της, επ' αυτής δε η 2η συμμετέχουσα εταιρεία άσκησε παρέμβαση. Με την ..... απόφαση της ΑΕΠΠ, κατ' αποδοχή σχετικού λόγου προσφυγής, τη βασιμότητα του οποίου αναγνώρισε και η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της, κρίθηκε ότι μη νομίμως απορρίφθηκε η προσφορά αυτής σε συμμόρφωση με τις ρυθμίσεις του άρθρου 68 ν. 3863/2010 εξαιτίας της επιβολής στην ίδια και στη δανείζουσα σε αυτή εμπειρία δύο και τριών προστίμων, αντίστοιχα, υψηλής ή πολύ υψηλής σοβαρότητας για παραβάσεις του εργατικού δικαίου. Τούτο διότι, σε αντίθεση με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου, στο σχετικό κεφάλαιο της διακήρυξης προβλέφθηκε ότι οι συγκεκριμένες κυρώσεις πρέπει να έχουν αποκτήσει τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ. Προκλήθηκε κατά τούτο αμφισημία, που δεν επιτρεπόταν να αποβεί σε βάρος της συμμετέχουσας, η οποία θεώρησε ότι δεν συνέτρεχε λόγος αποκλεισμού της, καθόσον τόσο η ίδια όσο και η δανείζουσα σε αυτή εμπειρία ανέφεραν στα ΕΕΕΣ τους ότι έχουν προσβάλει τις σχετικές πράξεις επιβολής προστίμων ενώπιον των αρμόδιων Διοικητικών Δικαστηρίων και εκκρεμεί η εκδίκασή τους, κατά συνέπεια αυτές δεν έχουν καταστεί τελεσίδικες. Αντιθέτως, αναφορικά με τον έτερο λόγο αποκλεισμού της προσφοράς της, ο σχετικός λόγος και η εν τέλει προσφυγή απορρίφθηκε, διότι βάσει των προσκομισθέντων καταλόγων συμβάσεων, ούτε

η προσφεύγουσα ούτε η δανείζουσα σε αυτή εμπειρία πληρούσαν τον όρο τεχνικής – επαγγελματικής ικανότητας περί σύναψης κατά την τελευταία τριετία τουλάχιστον τριών συμβάσεων όμοιου είδους και μεγέθους, οι οποίες τελούσαν σε ισχύ.

17.5. Ακολούθως, η αποκλεισθείσα εταιρεία κατέθεσε ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου ... την από ..... αίτηση για την αναστολή εκτέλεσης της ανωτέρω απόφασης της ΑΕΠΠ και της απόφασης του ΔΣ του ... περί αποκλεισμού της. Στην εν λόγω αίτηση προέβαλε, μεταξύ άλλων, σε συνέχεια σχετικής μνείας στην προσφυγή της, ότι το Κ1 κριτήριο ανάθεσης αποτυπώνει σε βαθμολογία και εξειδικεύει τον όρο της παρ. 2 Κεφ. Α΄ - Τεχνικές Απαιτήσεις Συμμετοχής στο Διαγωνισμό (Τεχνικά Χαρακτηριστικά) της διακήρυξης περί προσκόμισης καταλόγου τουλάχιστον τριών συμβάσεων παρόμοιου είδους και μεγέθους στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα που συνήφθησαν κατά την τελευταία τριετία και τελούν σε ισχύ. Συνεπώς, κατά την αίτηση, παρεχόταν δυνατότητα στους προσφέροντες να προσκομίσουν συμβάσεις καθαριότητας της τελευταίας τριετίας που είτε είχαν ήδη εκτελεστεί είτε συνέχιζαν να είναι σε ισχύ, ενώ διαφορετική ερμηνεία συνεπαγόταν αμφισημία της διακήρυξης που δεν επιτρεπόταν να αποβεί σε βάρος της. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με την ..... απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, το οποίο επί των ως άνω ισχυρισμών και «επειδή, από τον συνδυασμό του όρου 2.2.6 της διακήρυξης –περί επαγγελματικής και τεχνικής ικανότητας ως κριτηρίου επιλογής –και του περί τεκμηριώσεως τούτου όρου που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα ΙΙ (...) με επαρκή σαφήνεια συνάγεται ότι η απαιτούμενη τεχνική ικανότητα πιστοποιείται με την υπόδειξη σύναψης και εκτέλεσης τριών συμβάσεων, οι οποίες πλην των χαρακτηριστικών διάρκειας (τουλάχιστον ενός έτους), είδους (καθαρισμός ...) και μεγέθους (αναλογούντος προς τον προϋπολογισμό της υπό σύναψη σύμβασης), απαιτείται να βρίσκονται σε ισχύ κατά τον χρόνο υποβολής των προσφορών» έκρινε ότι, «ενόψει του ότι η διακήρυξη διακρίνει μεταξύ κριτηρίων επιλογής και κριτηρίων ανάθεσης, η εν προκειμένω τεχνική ικανότητα ως κριτήριο επιλογής είναι σαφώς διακριτή και αυτοτελής έναντι της αυτής ικανότητας ως κριτηρίου

ανάθεσης. Επομένως, ευλόγως είναι νοητή η διαφοροποίηση και των στοιχείων διά των οποίων εκάστη πιστοποιείται, ώστε ούτε αντιφατική παρίσταται η απαίτηση συμβάσεων ευρισκομένων σε ισχύ στην πρώτη περίπτωση και συμβάσεων των τριών τελευταίων ετών (2016-2018) στη δεύτερη ούτε ερμηνευτικώς είναι θεμιτή η σύζευξη των επιμέρους στοιχείων εκάστης και, κατ' ακολουθίαν, στη συγκεκριμένη περίπτωση η αποδοχή και συμβάσεων ολοκληρωθεισών προς τεκμηρίωση της τεχνικής ικανότητας ως κριτηρίου επιλογής». Ακόμα, κρίθηκε ότι «Άλλωστε, (...) οι ισχυρισμοί της αιτούσας περί ασάφειας και αντιφατικότητας των σχετικών όρων της διακήρυξης και των τευχών του διαγωνισμού είναι απορριπτέοι, προεχόντως, ως απαράδεκτοι, διότι εμμέσως με αυτούς αμφισβητείται παρεμπιπτόντως η νομιμότητα των όρων της διακήρυξης, κατά της οποίας δεν προκύπτει ότι η αιτούσα προσέφυγε ευθέως, αντιθέτως δε, μετέσχε, χωρίς σχετική επιφύλαξη, στον διαγωνισμό, με συνέπεια, κατά τα παγίως κριθέντα, οι σχετικοί όροι της διακήρυξης να δεσμεύουν τόσο τους διαγωνιζόμενους όσο και την αναθέτουσα αρχή και η νομιμότητά τους να μην μπορεί να ελεγχθεί παρεμπιπτόντως στο παρόν στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας.

17.6. Κατόπιν της από 25.6.2020 (14ης συνεδρίασης) απόφασης του ΔΣ του ... οι διαγωνιζόμενοι οικονομικοί φορείς αποδέχτηκαν την παράταση των προσφορών τους.

17.7. Κατά την ηλεκτρονική αποσφράγιση της οικονομικής προσφοράς της εναπομείνουσας διαγωνιζόμενης εταιρείας η Επιτροπή Διαγωνισμού (... πρακτικό) διαπίστωσε ότι αυτή ανερχόταν σε 1.210.889,76 ευρώ συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ και σε 1.513.612,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένης της τρίμηνης παράτασης (και ΦΠΑ) και εισηγήθηκε την αποδοχή της και την ανάδειξη της ήδη δεύτερης προσφεύγουσας εταιρείας ως προσωρινής αναδόχου. Κατά την από ..... 17η συνεδρίαση το ΔΣ του ... αποφάσισε την ανάδειξη της εν λόγω εταιρείας ως προσωρινής αναδόχου. Τα προσκομισθέντα δικαιολογητικά κατακύρωσης κρίθηκαν σύμφωνα με τις απαιτήσεις της διακήρυξης από την Επιτροπή Διαγωνισμού (.....

πρακτικό), η οποία εισηγήθηκε την ανάδειξή της ως αναδόχου της σύμβασης. Με την από ..... (19^η συνεδρίαση) απόφαση το ΔΣ του ... κατακύρωσε τη σύμβαση στην ήδη δεύτερη προσφεύγουσα, ανακηρύσσοντάς την ανάδοχο. Σύμφωνα δε με το με αρ. πρωτ. ....έγγραφο της Διοικήτριας του ... δεν υφίστατο εκκρεμοδικία στο πλαίσιο του ελεγχόμενου διαγωνισμού.

18. Με την προσβαλλόμενη ... Πράξη του Ζ' Κλιμακίου κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος για έλεγχο σχεδίου σύμβασης για την ανάθεση της σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαριότητας, για τους ακόλουθους λόγους:

18.1. Μη νομίμως, κατά παραβίαση των διατάξεων των άρθρων 18, 71, 75, 80 και 86 του ν. 4412/2016, ορίσθηκαν στη διακήρυξη του διαγωνισμού ως κριτήρια ανάθεσης η αποδεδειγμένη ικανότητα της επιχείρησης για την εκτέλεση των δημοπρατούμενων εργασιών καθαριότητας (Κ1), η επιτυχής - ποιοτική συνεργασία στο αντικείμενο της καθαριότητας δημόσιων ή ιδιωτικών ... (Κ2), το πλήθος και οι ικανότητες των απασχολούμενων υπαλλήλων και στελεχών (Κ3) και οι προσφερόμενοι πόροι (προσωπικό, μηχανήματα, υλικά) για την αντιμετώπιση της δημοπρατούμενης υπηρεσίας (Κ4), ήτοι τέσσερα (4) από τα πέντε (5) κριτήρια ανάθεσης που προβλέφθηκαν στη διακήρυξη για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας προσφοράς βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής, ο συντελεστής βαρύτητας των οποίων ανήλθε σε συνολικό ποσοστό 90%. Τούτο διότι τα εν λόγω κριτήρια ανάθεσης, όπως προέκυπτε και από τα προβλεπόμενα, ομοίως, στη διακήρυξη αποδεικτικά μέσα εκπλήρωσής τους (συμβάσεις καθαριότητας σε δημόσια ή ιδιωτικά ... συναφθείσες κατά την τελευταία τριετία, βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης ή αντίστοιχες επιστολές των αντισυμβαλλομένων –ως προς τις συμβάσεις στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, αντίστοιχα–, ετήσιοι πίνακες προσωπικού κατά την τελευταία τριετία, βεβαιώσεις εκπαίδευσης προσωπικού στην παροχή υπηρεσιών καθαρισμού, τεχνικά φυλλάδια, δελτία δεδομένων ασφαλείας και εγκρίσεις από τους αντίστοιχους φορείς, καθώς και οποιαδήποτε άλλη πιστοποίηση για τα χρησιμοποιούμενα υλικά και τον εξοπλισμό), δεν αποσκοπούν στον

εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας προσφοράς, αλλά συνδέονται με την εκτίμηση της καταλληλότητας των διαγωνιζομένων να εκτελέσουν τη σύμβαση. Ανεξαρτήτως δε του ότι το στάδιο της κρίσης περί εκπλήρωσης από τους συμμετέχοντες των κριτηρίων (ποιοτικής) επιλογής προβλέφθηκε στη διακήρυξη και υπήρξε κατόπιν κατά τη διαγωνιστική διαδικασία διακριτό και αυτοτελές έναντι εκείνου της αξιολόγησης των προσφορών βάσει των ανωτέρω κριτηρίων ανάθεσης, ωστόσο η κατ' εφαρμογή της διακήρυξης αξιολόγηση των προσφορών βάσει των στοιχείων με τα οποία ελέγχεται η τεχνική και επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων, ήτοι βάσει της πείρας των διαγωνιζομένων, της στελέχωσης και του εξοπλισμού τους, καθώς και της δυνατότητάς τους να εκτελέσουν τη σύμβαση στον προβλεπόμενο χρόνο, επομένως όχι βάσει στοιχείων εγγενών των υποβαλλόμενων προσφορών, αντίκειται στα άρθρα 71, 75, 80 και 86 ν. 4412/2016, αλλά και στο άρθρο 18 του ίδιου νόμου. Τούτο διότι, η πρόβλεψη ως κριτηρίων ανάθεσης για την αξιολόγηση της πλέον συμφέρουσας προσφοράς στοιχείων συναρτώμενων προς την καταλληλότητα των προσφερόντων παρεμποδίζει τη δημιουργία συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού, αφού ευνοεί τους ήδη καθιερωμένους στον τομέα τους οικονομικούς φορείς σε βάρος των νεοπαγών. Ακόμα το Κλιμάκιο έκρινε ότι το κριτήριο ανάθεσης που σχετίζεται με το πλήθος και τις ικανότητες των απασχολούμενων υπαλλήλων (Κ3), αποδεικνύεται με την προσκόμιση ετήσιων πινάκων προσωπικού της τελευταίας τριετίας, ως προς δε το προσωπικό καθαριότητας προσκομίζονται "εκπαιδεύσεις" αυτού πάνω στο αντικείμενο του διαγωνισμού, ήτοι αποδεικτικά μέσα που προβλέπεται (Παράρτημα II – Κεφάλαιο Α' - "Τεχνικές Απαιτήσεις Συμμετοχής στο Διαγωνισμό") ότι προσκομίζονται (και) για τον έλεγχο των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των οικονομικών φορέων, ενώ ως προς το λοιπό προσωπικό (πλην των καθαριστών) προβλέπεται η προσκόμιση βιογραφικών σημειωμάτων των στελεχών εν γένει του οικονομικού φορέα. Όμως, το αντικείμενο της σύμβασης δεν συνίσταται σε παροχή διανοητικών υπηρεσιών. Παρέπεται, συνεπώς, όπως έκρινε το Κλιμάκιο με την προσβαλλόμενη πράξη του, ότι δεν είναι κρίσιμα και δεν αξιολογούνται τα

προσόντα συγκεκριμένων ατόμων που πρόκειται να εκτελέσουν τη σύμβαση, αποτελώντας κατά τούτο ειδικότερη πτυχή της υποβαλλόμενης προσφοράς, αλλά το προσωπικό εν γένει της συμμετέχουσας επιχείρησης.

18.2. Μη νομίμως, σε αντίθεση με τις διατάξεις του άρθρου 80 παρ. 1 σε συνδυασμό με εκείνες του Παραρτήματος XII – Μέρος II του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, προβλέφθηκε στη διακήρυξη ότι προς απόδειξη της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας κατατίθεται κατάλογος τουλάχιστον τριών συμβάσεων, ομοίου μεγέθους και είδους, συναφθεισών κατά την τελευταία τριετία, οι οποίες είναι σε ισχύ. Τούτο, διότι, αφενός, στο Παράρτημα XII του ν. 4412/2016 προβλέπεται ρητά η προσκόμιση καταλόγου υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν μέσα στην τελευταία τριετία, δηλαδή συμβάσεων που έχουν περατωθεί, αφετέρου, η αναφορά των συμβάσεων υπηρεσιών που όχι απλώς συνήφθησαν, αλλά ολοκληρώθηκαν επιτυχώς, είναι συνεπής με τη νομοθετική πρόβλεψη του εν λόγω καταλόγου ως μέσου απόδειξης της τεχνικής ικανότητας των συμμετεχόντων, ο σκοπός δε αυτός δεν εξυπηρετείται με την αναφορά συμβάσεων εισέτι μη ολοκληρωμένων.

18.3. Επιπλέον, ο ίδιος αυτός όρος της διακήρυξης περί απόδειξης της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας περιόρισε υπέρμετρα τον ανταγωνισμό που θα μπορούσε να αναπτυχθεί στο πλαίσιο του συγκεκριμένου διαγωνισμού, στον οποίο υποβλήθηκαν μόνο δύο προσφορές, χωρίς να προκύπτει αποχρών λόγος δημοσίου συμφέροντος, δηλαδή χωρίς να προκύπτει η υπερέχουσα ικανότητα των οικονομικών φορέων που διαχειρίζονται παράλληλα κατά τον χρόνο υποβολής των προσφορών τους τουλάχιστον τρεις ανάλογου μεγέθους συμβάσεις καθαριότητας ..., έναντι των υπολοίπων οικονομικών φορέων που δεν πληρούν μεν αυτό τον όρο, έχουν όμως εκτελέσει αντίστοιχες συμβάσεις μέσα στην τελευταία τριετία, η οποία (υπερέχουσα ικανότητα) θα αιτιολογούσε την ουσιώδη μείωση οπωσδήποτε εξαιτίας και του συγκεκριμένου όρου της συμμετοχής στον επίμαχο διαγωνισμό.

18.4. Ομοίως, υπέρμετρα περιοριστικός, χωρίς να συντρέχει επιτακτικός λόγος δημοσίου συμφέροντος, κρίθηκε και ο όρος στο Κεφάλαιο Β΄ του Παραρτήματος ΙΙ της διακήρυξης περί υποχρέωσης του αναδόχου να δηλώσει στην τεχνική προσφορά του την ύπαρξη είτε έδρας είτε υποκαταστήματος στην ευρύτερη περιοχή της ..., ο οποίος έπρεπε να πληρούται ήδη κατά τον χρόνο υποβολής προσφοράς. Ειδικότερα, εφόσον στη διακήρυξη προβλέφθηκε, επίσης, ότι το ... παρέχει χώρο στον ανάδοχο για την αποθήκευση αναλώσιμων και εξοπλισμού, καθώς και για την εγκατάσταση των αποδυτηρίων του προσωπικού του και των μηχανημάτων πλυσίματος του χρησιμοποιούμενου εξοπλισμού, δεν προκύπτει (ούτε η αναθέτουσα αρχή παρέχει σχετική αιτιολογία) για ποιο λόγο η διευθέτηση λοιπών ζητημάτων που μπορεί να ανακύψουν κατά την εκτέλεση της σύμβασης δεν είναι εφικτή μέσω εξ αποστάσεως επικοινωνίας, επιτρέποντας συνακόλουθα τη συμμετοχή περισσότερων φορέων στον διαγωνισμό, αλλά μόνο με την ύπαρξη (τουλάχιστον) υποκαταστήματος αυτών στην ευρύτερη περιοχή της ...

18.5. Τέλος, κατά παραβίαση των άρθρων 62 και 65 του ν. 4412/2016 υπήρξε διαφοροποίηση αναφορικά με την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών που περιλήφθηκε στην προκήρυξη και δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (13.1.2020) έναντι εκείνης που ανέφερε η διακήρυξη και δημοσιεύθηκε σε εθνικό επίπεδο (3.2.2020). Όμως, οι προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις που δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο δεν επιτρέπεται να περιλαμβάνουν πληροφορίες άλλες από εκείνες που περιέχονται στις αντίστοιχες που αποστέλλονται στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης. Η εν λόγω δε πλημμέλεια, δοθέντος ότι δεν αναπτύχθηκε επαρκής ανταγωνισμός, δεν δύναται να θεωρηθεί ως μη ουσιώδης.

19. Με τις κρινόμενες προσφυγές, κατ' εκτίμηση του περιεχομένου τους, ζητείται η ανάκληση της ως άνω Πράξης του Ζ΄ Κλιμακίου και προβάλλονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα : Α) από τις ισχύουσες διατάξεις δεν αποκλείεται στα κριτήρια ανάθεσης, τα οποία η αναθέτουσα αρχή προσδιορίζει κατά τη διακριτική της ευχέρεια, να συμπεριλαμβάνονται

στοιχεία των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, εφόσον συναρτώνται αντικειμενικά με τον τρόπο εκτέλεσης του συμβατικού αντικειμένου, εν προκειμένω δε τα κριτήρια Κ1-Κ4 δικαιολογούνται ως κριτήρια ανάθεσης, διότι συνδέονται άμεσα με το ειδικό αντικείμενο των ζητούμενων υπηρεσιών και είναι απολύτως πρόσφορα, προκειμένου να ελεγχθεί η δυνατότητα των υποψηφίων να ανταποκριθούν με επάρκεια στις αυξημένες τεχνικές απαιτήσεις, το δε Κλιμάκιο έσφαλε κρίνοντας τα αντίθετα με την προσβαλλόμενη πράξη του, προέβη δε σε συστατική ερμηνεία των ενδεικτικά απαριθμούμενων στο νόμο κριτηρίων ανάθεσης κατά περιορισμό της διακριτικής ευχέρειας της αναθέτουσας αρχής, χωρίς νόμιμο έρεισμα. Β) επιπροσθέτως, ειδικά το κριτήριο Κ3, νομίμως προβλέφθηκε και είναι εσφαλμένη η αντίθετη κρίση του Κλιμακίου, για τον επιπλέον λόγο ότι η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού που πρόκειται να εκτελέσει τη σύμβαση προβλέπονται ρητώς ως κριτήριο ανάθεσης στο άρθρο 86 παρ. 2 του ν. 4412/2016. Γ) η διακήρυξη ως κανονιστική διοικητική πράξη δεν περιέχει αιτιολογία, ως εκ τούτου εσφαλμένως το Κλιμάκιο έκρινε ότι δεν προκύπτουν αποχρώντες λόγοι δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογούν το κριτήριο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας κατά το μέρος που αναφέρεται σε συμβάσεις που εξακολουθούν να ισχύουν. Άλλωστε, με τον τρόπο αυτό η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει επίκαιρες πληροφορίες για την ποιότητα εργασίας των προσφερόντων και επικαιροποιούνται συναφείς πληροφορίες από εκτελεσμένες κατά το παρελθόν συμβάσεις. Δ) ως προς την απαίτηση της διακήρυξης σχετικά με τη δήλωση έδρας ή υποκαταστήματος στην ευρύτερη περιοχή της ..., το Κλιμάκιο προέβη σε ανεπίτρεπτη κρίση σκοπιμότητας, η απαίτηση είναι απολύτως εύλογη, διότι είναι κοινώς γνωστό ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις έχουν έδρα ή υποκατάστημα στην εν λόγω περιοχή, άλλωστε, η απαίτηση δικαιολογείται απόλυτα διότι εξ αντικειμένου είναι αδύνατη η εξ αποστάσεως διευθέτηση ζητημάτων σχετικών είτε με την καθημερινή λειτουργία του αναδόχου είτε με έκτακτες ανάγκες του έργου. Ε) προφανώς εκ παραδρομής στην προκήρυξη του διαγωνισμού έγινε αναφορά στην ημερομηνία έναρξης υποβολής προσφορών αντί της καταληκτικής, ενώ

οποιοσδήποτε επιμελής ενδιαφερόμενος είχε άμεση πρόσβαση στο αναλυτικό κείμενο της διακήρυξης στο οποίο με απόλυτη σαφήνεια προσδιορίζονταν η ισχύουσα ημερομηνία λήξης της υποβολής προσφορών. Στ) Λόγοι δημοσίου συμφέροντος και προστασίας της δημόσιας υγείας και διασφάλισης της ομαλής λειτουργίας του ... επιβάλλουν τη σύναψη της σύμβασης, ενόψει των έκτακτων και επειγουσών αναγκών που επικρατούν εν μέσω πανδημίας, για την αντιμετώπιση της οποίας το προσφεύγον ... είναι ... αναφοράς της νόσου, λαμβανομένης υπόψη και της ιδιαίτερα δυσμενούς διάδοσης της νόσου στη ...

20. Στην προκειμένη περίπτωση, με δεδομένα τα προαναφερόμενα και σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στη μείζονα σκέψη της παρούσας, το Τμήμα κρίνει ότι ορθά, αν και με εν μέρει διάφορη αιτιολογία, έκρινε το Κλιμάκιο με την προσβαλλόμενη Πράξη του ότι η διακήρυξη του διαγωνισμού είναι πλημμελής και περιέχει τους ανωτέρω μη νόμιμους όρους. Και τούτο διότι :

21. Κατά τον τρόπο που τίθενται και αναλύονται τα κριτήρια ανάθεσης Κ1 και Κ2, τα τελευταία δεν σχετίζονται με την αξιολόγηση των υπηρεσιών που οι προσφέροντες πρόκειται να παράσχουν σε σχέση με τη συγκεκριμένη διακήρυξη, ενώ δεν ζητείται από τους υποψήφιους αναδόχους να αναπτύξουν συγκεκριμένα τεχνικά στοιχεία και ποιοτικά χαρακτηριστικά των προσφορών τους, ούτε αναδεικνύονται προς αξιολόγηση πτυχές του ουσιαστικού περιεχομένου και της ποιότητας εκάστης από τις ενδεχομένως υποβαλλόμενες προσφορές προς κάλυψη των αναγκών της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης. Αντίθετα, τα εν λόγω κριτήρια εξαντλούνται στην αξιολόγηση και βαθμολόγηση των προσφερόντων με αναφορά αποκλειστικά στις προσκομιζόμενες από αυτούς προηγούμενες συμβάσεις που τους ανατέθηκαν και εκτέλεσαν και τις βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης που έλαβαν κατά το παρελθόν. Αντίστοιχα, η ήδη προσφεύγουσα αναθέτουσα αρχή κατ' εφαρμογή των κριτηρίων αυτών δεν υπεισέρχεται στο περιεχόμενο των υποβαλλόμενων προσφορών ως προς την εκτέλεση της ζητούμενης σύμβασης, όπως το αντικείμενό της περιέχεται στη διακήρυξη, αλλά επαφίεται στην κρίση άλλων, ή ακόμα και της ίδιας, αναθετουσών αρχών τόσο ως προς την επιλογή του

οικονομικού φορέα ως αναδόχου όσο και ως προς την ποιότητα της συνεργασίας που επιτεύχθηκε, όπως προκύπτει από τις ζητούμενες βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης, για τις υπηρεσίες καθαριότητας που τους παρασχέθηκαν κατά το παρελθόν, οι οποίες προφανώς παρασχέθηκαν σε αναφορά προς το αντικείμενο που διέγραφαν τα οικεία συμβατικά κείμενα και όχι η κρίσιμη εν προκειμένω διακήρυξη. Επομένως, παρότι στοιχεία που άπτονται της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας των προσφερόντων δεν αποκλείεται κατ' αρχήν και υπό προϋποθέσεις να συνεκτιμώνται ως κριτήρια ανάθεσης, τα ανωτέρω κριτήρια Κ1 και Κ2 που τέθηκαν στη διακήρυξη του ήδη προσφεύγοντος ... δεν σχετίζονται επαρκώς με το υπό ανάθεση αντικείμενο και δεν προσιδιάζουν στην αξιολόγηση της συγκεκριμένης προσφοράς εκάστου προσφέροντος οικονομικού φορέα ενόψει αυτού. Κατ' επέκταση, δεν καθιστούν εφικτό τον εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς στο συγκεκριμένο διαγωνισμό, δηλαδή της προσφοράς που παρουσιάζει την καλύτερη σχέση ποιότητας - τιμής για την αναθέτουσα αρχή σε αναφορά προς τις συγκεκριμένα ζητούμενες υπηρεσίες. Ούτε μπορεί, βασίμως, να υποστηριχθεί ότι τα ανωτέρω κριτήρια τίθενται στο πλαίσιο εκτίμησης της εμπειρίας ως κριτηρίου ανάθεσης, κατά το άρθρο 86 παρ. 2 περ. β του ν. 4412/2016, διότι η εμπειρία σε αυτή την περίπτωση εξετάζεται σε αναφορά προς το προσωπικό που πρόκειται να εκτελέσει τη σύμβαση, ενώ, τα κριτήρια Κ1 και Κ2 όπως ευθέως προκύπτει από το αναλυτικό περιεχόμενό τους, δεν αναφέρονται στο προσωπικό του προσφέροντος οικονομικού φορέα, αλλά στις συμβάσεις που έχει εκτελέσει και στις βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης που έχει λάβει ο ίδιος, δηλαδή στην εμπειρία του οικονομικού φορέα. Όμως, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ελέγχει τον προσφέροντα ως προς την εμπειρία να εκτελέσει τη σύμβαση σε κατάλληλο ποιοτικό επίπεδο και μάλιστα απαιτώντας να αποδεικνύει ότι ανταποκρίνεται σε ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, μόνο στο πλαίσιο ελέγχου της τεχνικής και επαγγελματικής του ικανότητας κατά το άρθρο 75 παρ. 4 του ν. 4412/2016, δηλαδή μέσω των κριτηρίων (ποιοτικής) επιλογής, όχι μέσω των κριτηρίων ανάθεσης για την επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς. Επομένως, ορθά έκρινε το

Κλιμάκιο με την προσβαλλόμενη πράξη του ότι μη νομίμως τέθηκαν τα ανωτέρω κριτήρια ανάθεσης, αναγόμενα μόνο σε αξιολογήσεις σχετιζόμενες με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα των προσφερόντων, οι δε αντίθετοι ισχυρισμοί των ήδη προσφευγόντων τόσο ως προς τη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής όσο και ως προς την καταλληλότητα και το σκοπό των κριτηρίων αυτών είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

22.1. Το κριτήριο K3 κατά το μέρος που αναφέρεται στο πλήθος του προσωπικού του προσφέροντος οικονομικού φορέα, -αποδεικνυόμενο από τους ετήσιους πίνακες προσωπικού κατά την τελευταία τριετία, με ιδιαίτερη βαρύτητα στο προσωπικό καθαριότητας (και εργατών γενικών καθηκόντων) και στο διοικητικό προσωπικό, αποδεικνυόμενο από συνυποβαλλόμενη δήλωση του προσφέροντος σχετικά με το πλήθος ανά ειδικότητα, καθαριότητας και διοίκησης, για κάθε ένα από τα τρία τελευταία έτη-εξαντλείται σε αναφορές παρελθόντων αριθμητικών στοιχείων της επαγγελματικής κατάστασης των προσφερόντων. Όμως, το εργατοϋπαλληλικό δυναμικό των οικονομικών φορέων ως αριθμητικό μέγεθος, όπως τίθεται εν προκειμένω, αποδεικνυόμενο από πίνακες της προηγούμενης τριετίας, συναρτάται ευθέως προς την εκτίμηση των ανθρώπινων πόρων τους ως παράγοντα της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητάς τους. Επομένως, ομοίως προς τα προεκτεθέντα αναφορικά προς τα κριτήρια K1 και K2, στερείται οποιασδήποτε σύνδεσης με το αντικείμενο των υπηρεσιών καθαριότητας που πρόκειται να παρασχεθούν. Η έλλειψη σύνδεσης με το αντικείμενο της ζητούμενης σύμβασης εκδηλώνεται και κατά το ότι, δεν αποκλείεται οι εν λόγω πίνακες να συμπεριλαμβάνουν προσωπικό που δεν εργάζεται πλέον στον προσφέροντα φορέα ή άσχετο προς την παροχή υπηρεσιών καθαριότητας το οποίο δεν πρόκειται να απασχοληθεί στην υπό ανάθεση σύμβαση, και επ' αυτών δεν ασκεί επιρροή η στερούμενη επαρκούς σαφήνειας ρύθμιση ότι αποδίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στο προσωπικό καθαριότητας και διοίκησης, δεδομένου ότι, πάντως, δεν αποκλείεται να συνεκτιμηθεί στο προαναφερόμενο πλήθος και προσωπικό άσχετο ή διόλου αναγκαίο προς το ζητούμενο αντικείμενο, ιδίως αν τα στοιχεία του

προσωπικού των κατατεθέντων πινάκων λαμβάνονται υπόψη αθροιστικά, σημείο στο οποίο η ανάλυση του κριτηρίου στη διακήρυξη, επίσης, δεν είναι σαφής. Επιπροσθέτως, το «πλήθος προσωπικού» ως στοιχείο του κριτηρίου ανάθεσης, είναι γενικό και αόριστο, διότι δεν προκύπτει διόλου ο τρόπος κατά τον οποίο η αναφορά στον αριθμό των εργαζομένων αναδεικνύει την ποιότητα εκτέλεσης της σύμβασης όπως προκύπτει από κάθε διαγωνιζόμενη προσφορά, ούτε, εξάλλου, ορίζεται το πλήθος που βαθμολογείται με 120 βαθμούς κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, προκειμένου οι προσφορές να συγκρίνονται προς αντικειμενικά στοιχεία αναφοράς σε συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού και οι δυνητικοί ανάδοχοι να τις διαμορφώσουν αντίστοιχα επιδιώκοντας την καλύτερη δυνατή βαθμολόγηση. Ειδικότερα, δε, το προαναφερόμενο στοιχείο δεν επιτρέπει σαφή διάγνωση και αξιολόγηση της ουσιαστικής συμβολής του πλήθους των εργαζομένων στην ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών ούτε αρκούντως σαφή διαφοροποίηση της ποιότητας μεταξύ προσφερόντων που, ανταποκρινόμενοι στα κριτήρια επιλογής, επιλέγονται ως ικανοί με τον αριθμό προσωπικού που θα διαθέσουν, ακόμα και αν αυτός είναι ο ελάχιστος ζητούμενος, να εκτελέσουν κατάλληλα τη σύμβαση, όπως γενικά δεν επιτρέπει αρκούντως σαφή διαφοροποίηση της ποιότητας των προσφορών οικονομικών φορέων που παρουσιάζουν το ίδιο πλήθος προσωπικού. Εξάλλου, συναρτώμενο προς την επαγγελματική ικανότητα των προσφερόντων, το «πλήθος προσωπικού» πράγματι περιλαμβάνεται και στις απαιτήσεις των κριτηρίων (ποιοτικής) επιλογής των προσφερόντων που θέτει η διακήρυξη (άρθρο 2.2.6. στ. α', παράρτημα II, Κεφάλαιο Α', αρ. 5 σε συν. με αρ. 3), πλην όμως, μη νομίμως ως αποδεικτικό μέσο αυτής ζητείται να υποβληθούν πίνακες προσωπικού, μη περιλαμβανόμενο στα αποδεικτικά μέσα του Παραρτήματος XII, που περιορίζεται μόνο σε δήλωση του μέσου ετήσιου εργατοϋπαλληλικού προσωπικού.

22.2 Παράλληλα, στο πλαίσιο του ίδιου κριτηρίου ανάθεσης Κ3 ζητείται από τους προσφέροντες να υποβάλουν βεβαιώσεις εκπαίδευσης προσωπικού. Η απαίτηση του κριτηρίου δεν είναι επαρκώς σαφής, διότι δεν

διευκρινίζεται αν οι βεβαιώσεις εκπαίδευσης αξιολογούνται μόνο ως προς το προσωπικό που πρόκειται να απασχοληθεί στη σύμβαση ή σε αναφορά προς τους πίνακες προσωπικού τριετίας του ίδιου κριτηρίου σε συνδυασμό προς τους οποίους προβλέπονται και οι βεβαιώσεις. Εξάλλου, σε περίπτωση που οι βεβαιώσεις αναφέρονται σε προσωπικό που δεν θα απασχοληθεί στην εκτέλεση της σύμβασης, η έλλειψη οποιασδήποτε σύνδεσης του στοιχείου αυτού του κριτηρίου Κ3 με το αντικείμενο της σύμβασης είναι προφανής. Το ίδιο στοιχείο κατά το μέρος που ζητείται γενικά και αόριστα να υποβληθούν για το πλήθος των εργαζομένων του προσφέροντος όσο το δυνατό περισσότερες βεβαιώσεις εκπαίδευσης ως αποδεικτικό των ικανοτήτων τους, χωρίς να καταδεικνύεται η σημαντική επίδραση της ποιότητας του προσωπικού αυτού στο επίπεδο απόδοσης της σύμβασης και κατ' επέκταση η επίδραση στην οικονομική αξία της προσφοράς, δεν τίθεται νομίμως ως κριτήριο ανάθεσης, ενώ, ενδεχομένως, θα μπορούσαν αυτές οι βεβαιώσεις να περιορίζονται σχετικά με το προσωπικό του προσφέροντος παρόχου υπηρεσιών που, ως στοιχείο της προσφοράς του, διακρίνεται με οποιοδήποτε τρόπο, όπως οργανωτικά, εποπτικά, διευθυντικά, λόγω ιδιαίτερης πείρας, λόγω συγκεκριμένων καθηκόντων ειδικής ή αυξημένης ευθύνης ή ορίζεται επικεφαλής ομάδων του λοιπού προσωπικού, ως προς δε γενικά το σύνολο του προσωπικού το προαναφερόμενο μη νόμιμο κριτήριο ανάθεσης ενδεχομένως μπορούσε να αποτελέσει αντίστοιχου περιεχομένου όρο εκτέλεσης της σύμβασης, ώστε να διασφαλιστεί ότι το προσωπικό του αναδόχου είναι ενημερωμένο ως προς τις μεθόδους και τη χρήση του εξοπλισμού και των υλικών καθαρισμού. Ανεξάρτητα από τα προαναφερόμενα, το στοιχείο αυτό προβλέπεται και στις τεχνικές απαιτήσεις συμμετοχής των διαγωνιζομένων προσφερόντων (Παράρτημα ΙΙ, Κεφάλαιο Α, αρ. 3). Όμως, ως κριτήριο της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας των προσφερόντων, στο Παράρτημα ΧΙΙ (Μέρος ΙΙ, αποδεικτικό στοιχείο στ) του ν .4412/2016 προβλέπεται ότι μπορεί να απαιτηθεί αναφορά στους τίτλους σπουδών και στα επαγγελματικά προσόντα, όχι ολόκληρου του πλήθους του προσωπικού, αλλά του παρόχου υπηρεσιών ή των στελεχών του και μάλιστα υπό την προϋπόθεση ότι τα

προσόντα και οι ικανότητες αυτού του προσωπικού δεν αξιολογούνται ως κριτήρια ανάθεσης. Δεδομένου ότι εν προκειμένω η διακήρυξη ορίζει απαίτηση να υποβληθούν βεβαιώσεις εκπαίδευσης ίσες ή ανώτερες του αριθμού των ατόμων που είναι αναγκαίος κατ' ελάχιστον να απασχοληθούν ως προσωπικό του προσφέροντος κατά την εκτέλεση της σύμβασης, δηλαδή βεβαιώσεις εκπαίδευσης όχι στελεχών της επιχείρησης του παρόχου υπηρεσιών προσφέροντος οικονομικού φορέα, αλλά ενός ευρύτατου συνόλου εργατοϋπαλληλικού προσωπικού (τουλάχιστον 100 άτομα πλήρως απασχολούμενα ή 200 άτομα μερικώς απασχολούμενα), οι βεβαιώσεις αυτές στις οποίες υποχρεώνονται οι οικονομικοί φορείς για τη συμμετοχή τους στο διαγωνισμό, δεν περιλαμβάνονται στα επιτρεπτά αποδεικτικά μέσα των τεχνικών και επαγγελματικών ικανοτήτων τους, κατά την εξαντλητική απαρίθμηση αυτών των αποδεικτικών μέσων στο Παράρτημα XII του ν. 4412/2016, Επιπλέον, δε, ακόμα και αν οι βεβαιώσεις αυτές περιορίζονταν σε συγκεκριμένα στελέχη του προσφέροντος παρόχου υπηρεσιών, μη νομίμως συμπεριλήφθηκαν στο κριτήριο τεχνικής και επαγγελματικής του ικανότητας, διότι αξιολογούνται και ως κριτήριο ανάθεσης. Πέραν τούτων, και υπό αντίστροφη οπτική, δεδομένου ότι η υποβολή βεβαιώσεων εκπαίδευσης απαιτείται με τη διακήρυξη ως δικαιολογητικό συμμετοχής στο διαγωνισμό, δεν προβλέπονται τα αντικειμενικά στοιχεία συγκριτικής αξιολόγησης των βεβαιώσεων αυτών ως κριτηρίου ανάθεσης για τη βαθμολόγηση κάθε προσφέροντα. Κατόπιν των ανωτέρω, ορθά το Κλιμάκιο έκρινε με την προσβαλλόμενη πράξη του ότι και το κριτήριο K3 μη νομίμως τίθεται ως κριτήριο ανάθεσης και κατά περιεχόμενο μη νομίμως συμπίπτει με απαίτηση για την απόδειξη τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του προσφέροντος, οι δε αντίθετοι ισχυρισμοί των κρινόμενων προσφυγών είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

23. Το κριτήριο ανάθεσης K4, με εξαίρεση το στοιχείο του που αναφέρεται στη διοικητική ομάδα που θα αναλάβει την οργάνωση του έργου, αντιστοιχεί σε προβλεπόμενη από τη διακήρυξη απαίτηση τεχνικής ικανότητας (2.2.6. περ. γ) προς απόδειξη της οποίας προσκομίζονται ως αποδεικτικά μέσα

(παράρτημα II, Κεφάλαιο Α', αρ. 6) τα ζητούμενα ακριβώς και στο κριτήριο ανάθεσης. Δεδομένου ότι οι πιστοποιήσεις, δελτία ασφαλείας και τεχνικά φυλλάδια υλικών και εξοπλισμού υποβάλλονται προκειμένου να ελεγχθεί η τεχνική ικανότητα κάθε προσφέροντος ως παρόχου υπηρεσιών αναφορικά προς τα προτεινόμενα από αυτόν υλικά και εξοπλισμό με τα οποία προτίθεται να εκτελέσει τη σύμβαση, εφόσον υποβάλλονται τα απαιτούμενα αποδεικτικά, πιστοποιείται ότι ο προσφέρων που γίνεται δεκτός είναι ικανός σε κατάλληλο επίπεδο για την παροχή της ζητούμενης υπηρεσίας. Σε περίπτωση που κατά την αντίληψη της αναθέτουσας αρχής, ως προς τα υλικά - μηχανήματα - εξοπλισμό που διασφαλίζουν την εκτέλεση της σύμβασης σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας, υπήρχε περιθώριο περαιτέρω εκ νέου διαφορετικής εκτίμησης της ποιότητας κατά το στάδιο της ανάθεσης, οι ουσιαστικοί επιμέρους παράγοντες στους οποίους στηρίζεται η διαβάθμιση της ποιότητας, έπρεπε, χωρίς να εισάγονται αδικαιολόγητες διακρίσεις, να προσδιορίζεται με τον απαιτούμενο βαθμό σαφήνειας και ακρίβειας στο κριτήριο ανάθεσης, προκειμένου οποιοσδήποτε διαγωνιζόμενος ευλόγως ενημερωμένος που επιδεικνύει τη συνήθη επιμέλεια να έχει δυνατότητα υποβολής ανταγωνιστικής προσφοράς και προκειμένου η εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης να διέπεται από τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης. Όμως, εν προκειμένω, η ανάλυση του προαναφερόμενου κριτηρίου ανάθεσης περιορίζεται στην αναζήτηση εκ νέου των τεχνικών φυλλαδίων, δελτίων ασφαλείας, εγκρίσεων και οποιωνδήποτε άλλων πιστοποιήσεων χωρίς οποιαδήποτε διευκρίνιση ως προς τις εντεύθεν, κρίσιμες κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής, διαβαθμίσεις της ποιότητάς τους και, κυρίως, των ειδικότερων κριτηρίων βαθμολόγησής της. Με τον τρόπο αυτό η διακήρυξη δεν επιτρέπει να κατανοήσουν σαφώς και ομοιόμορφα οι προσφέροντες την εφαρμογή του ανωτέρω κριτηρίου. Αντίστοιχα, η προαναφερόμενη απαίτηση που προβλέπεται εφαρμοζόμενη απόλυτα, χωρίς βαθμολογία, ως κριτήριο τεχνικής ικανότητας, με την έννοια ότι επιβάλλεται αλλά και είναι αρκετό οι προσφέροντες να ανταποκρίνονται σε αυτή προκειμένου να γίνουν δεκτοί στην περαιτέρω διαγωνιστική διαδικασία, η ίδια απαίτηση επαναξιολογείται

αυτούσια βαθμολογούμενη κατά το στάδιο ανάθεσης, με συνέπεια, η αναθέτουσα αρχή να αποκτά απεριόριστη ελευθερία επιλογής, χωρίς ουσιαστικά κριτήρια συγκριτικής αξιολόγησης των προσφορών. Εξάλλου, και η εκτίμηση των ποσοτήτων των υλικών και του εξοπλισμού τίθεται αόριστα ως κριτήριο, καθώς δεν καθορίζονται τα μεγέθη, έστω κατά προσέγγιση ή κατά κλίμακες, ποσοτήτων που ικανοποιούν ακριβώς τους όρους των τεχνικών προδιαγραφών και λαμβάνουν 100 βαθμούς στην αξιολόγηση του κριτηρίου ούτε οποιοσδήποτε παράγοντας, ο οποίος από την πλευρά των ειδικών αναγκών της αναθέτουσας αρχής, της παρέχει τη δυνατότητα να επιλέξει την προσφορά που διασφαλίζει την καλύτερη σχέση ποιότητας – τιμής, λαμβανομένου υπόψη ότι ο ανάδοχος βαρύνεται με τα έξοδα υλικών καθαριότητας, μηχανημάτων και εξοπλισμού, σύμφωνα με το άρθρο 4 των γενικών τεχνικών προδιαγραφών. Επομένως, ορθά έκρινε το Κλιμάκιο με την προσβαλλόμενη πράξη του ότι μη νομίμως τίθεται ως κριτήριο ανάθεσης το κριτήριο Κ4, αν και με εν μέρει διάφορη αιτιολογία, οι δε αντίθετοι ισχυρισμοί των κρινόμενων προσφυγών είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

24. Όσον αφορά στα ανωτέρω κριτήρια είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, κατά το άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 4700/2020, το άρθρο 372 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και το άρθρο 50 παρ. 5 του π.δ. 18/1989, ο ισχυρισμός του ήδη δεύτερου προσφεύγοντος ότι “μπορεί να υποστηριχθεί βάσιμα” ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι αντίθετη προς το προσωρινό δεδικασμένο που απορρέει από την ... απόφαση του Διοικητικού Εφετείου ... επί αιτήσεως αναστολής του έτερου οικονομικού φορέα που υπέβαλε προσφορά στο διαγωνισμό και αποκλείσθηκε, το οποίο έκρινε ότι νομίμως αποκλείσθηκε, διότι α) δεν ανταποκρινόταν στις αυτοτελώς ερμηνευτές και διακριτώς προς τα κριτήρια ανάθεσης εφαρμοστέες προϋποθέσεις και αποδεικτικά μέσα τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και β) ορθώς δεν λήφθηκαν υπόψη συμβάσεις που δεν τελούσαν σε ισχύ εντούτοις ο φορέας τις επικαλούνταν προς απόδειξη της επαγγελματικής του ικανότητας, ενώ, σύμφωνα με τη διακήρυξη μπορούσαν να υποβληθούν μόνο σε αναφορά προς τα κριτήρια ανάθεσης. Το Κλιμάκιο, με την προσβαλλόμενη πράξη του, δεν υπεισήλθε στο

ζήτημα του αποκλεισμού του εν λόγω φορέα, ούτε έκρινε αντίθετα προς την ανωτέρω απόφαση. Επιπροσθέτως, αναγκαία βάση του διατακτικού ή προέχον ζήτημα της απόφασης επί της αιτήσεως αναστολής δεν αποτέλεσε η νομιμότητα των κριτηρίων ανάθεσης, δεδομένου ότι ο αποκλεισμός του διαδικού επήλθε σε προηγούμενο στάδιο, και τέλος, επικουρικός, απορρίφθηκε οποιαδήποτε παρεμπόδιση κρίση, διότι «Άλλωστε, (...) οι ισχυρισμοί της αιτούσας περί ασάφειας και αντιφατικότητας των σχετικών όρων της διακήρυξης και των τευχών του διαγωνισμού είναι απορριπτέοι, προεχόντως ως απαράδεκτοι, διότι εμμέσως με αυτούς αμφισβητείται παρεμπιπτόντως η νομιμότητα των όρων της διακήρυξης, κατά της οποίας δεν προκύπτει ότι η αιτούσα προσέφυγε ευθέως, αντιθέτως δε, μετέσχε, (...) με αποτέλεσμα (...) η νομιμότητά τους να μην μπορεί να ελεγχθεί παρεμπιπτόντως στο παρόν στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας (...)».

25. Η προσκόμιση «αποσπασμάτων συνόλου συμβάσεων καθαρισμού» όπως ορίζεται στο παράρτημα II (κεφάλαιο Α, α/α 2) ως αποδεικτικό μέσο της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας των προσφερόντων παρόχων υπηρεσιών κατά το άρθρο 2.2.6. περ. β της διακήρυξης δεν περιλαμβάνεται στα εξαντλητικά προβλεπόμενα στο Παράρτημα XII του ν. 4412/2016 και της Οδηγίας 2014/24 αποδεικτικά μέσα, ούτε η προσκόμιση βεβαιώσεων καλής εκτέλεσης, οι οποίες, παρά ταύτα, ως αποδεικτικό τεχνικής ικανότητας μπορούσαν εν προκειμένω να ληφθούν υπόψη αντί των συστάσεων που μπορούν να απαιτούν οι αναθέτουσες αρχές από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς ως αποδεικτικό ικανοποιητικού επιπέδου εμπειριών, σύμφωνα με το άρθρο 75 παρ. 4 του ν. 4412/2016. Ως εκ τούτου, ορθά το Κλιμάκιο έκρινε ότι ο ανωτέρω όρος τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας ήταν μη νόμιμος, παρέλκει δε η περαιτέρω εξέταση του ίδιου όρου.

26. Τέλος, ορθή είναι η κρίση του Κλιμακίου και ως προς τον όρο των γενικών τεχνικών προδιαγραφών του παραρτήματος II της διακήρυξης ότι «ο ανάδοχος πρέπει να δηλώσει στην τεχνική προσφορά του την ύπαρξη έδρας ή υποκαταστήματος της εταιρείας στην ευρύτερη περιοχή της ..., που θα

αποδεικνύεται με την προσκόμιση κατάλληλου εγγράφου από αρμόδια Δ.Ο.Υ.». Τούτο διότι, περιορίζει υπέρμετρα και αδικαιολόγητα την προβλεπόμενη από τις διατάξεις του ενωσιακού και εθνικού δικαίου ανάπτυξη ελεύθερου ανταγωνισμού και είναι δυσανάλογος με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ήτοι την εξασφάλιση της εκτέλεσης της υποχρέωσης του αναδόχου για καθαριότητα του ..., καθόσον αποτρέπει τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς που δεν διαθέτουν εκ των προτέρων τέτοιες εγκαταστάσεις από τη συμμετοχή στο διαγωνισμό, αφού τους υποχρεώνει, μόνο για να συμμετάσχουν σε αυτόν, να δηλώσουν κατά το χρόνο υποβολής της τεχνικής προσφοράς την ύπαρξη έδρας ή υποκαταστήματος. Επιπροσθέτως, δεδομένου ότι η δήλωση υποβάλλεται ως στοιχείο της τεχνικής προσφοράς του προσφέροντος οικονομικού φορέα, καθίσταται προϋπόθεση / απαίτηση συμμετοχής, ανεξάρτητα από το αν η απόδειξή της συνάπτεται με το χρόνο υποβολής της τεχνικής προσφοράς ή συντελείται μεταγενέστερα. Ωστόσο, οι προϋποθέσεις συμμετοχής σε διαγωνιστική διαδικασία περιορίζονται μόνο στα κριτήρια ποιοτικής επιλογής (λόγοι αποκλεισμού άρθρου 73 και κριτήρια επιλογής άρθρου 75 του ν. 4412/2016), στα οποία ο προαναφερόμενος όρος δεν εντάσσεται, και δεν επιτρέπεται να προστίθενται άλλες, διότι προκαλούν αδικαιολόγητους περιορισμούς στη συμμετοχή των δυνητικών διαγωνιζομένων στις διαγωνιστικές διαδικασίες, πολύ περισσότερο δεν επιτρέπονται περιορισμοί που ευθέως αντιτίθενται στη θεμελιώδη ελευθερία της εγκατάστασης των οικονομικών φορέων, όπως εν προκειμένω σχετικά με την έδρα ή το υποκατάστημα. Ακόμη και ως ειδικός όρος εκτέλεσης της σύμβασης (άρθρο 130 παρ. 1 και 2 ν. 4412/2016) που μπορεί να αφορά αποκλειστικά στον ανάδοχο ελέγχεται ως υπέρμετρα δεσμευτικός που εισάγει έμμεσα διάκριση περιάγοντας σε μειονεκτικότερη θέση τους προσφέροντες που δεν έχουν εγκατάσταση στη ζητούμενη περιοχή (πρβλ. Οδηγία 2014/24, προοίμιο, αιτιολογική σκέψη 104), δεδομένου ότι δεν σχετίζεται με το αντικείμενο της σύμβασης, αφού οι υπηρεσίες καθαριότητας προφανώς παρέχονται στους χώρους της αναθέτουσας αρχής, όπως τους προσδιορίζει στη διακήρυξη, ενώ η έδρα ή το υποκατάστημα του αναδόχου δεν περιλαμβάνονται σε αυτούς και

γενικά στον τόπο εκτέλεσης του αντικειμένου. Επιπροσθέτως, πρόκειται για όρο που ούτε αναγκαίος είναι για την εκτέλεση του αντικειμένου. Ειδικότερα, με τις ήδη εξεταζόμενες προσφυγές προβάλλεται ότι ο περιορισμός είναι αναγκαίος, διότι επιτυγχάνει την εποπτεία από τον ανάδοχο ή από στελέχη του του προσωπικού που πρόκειται να παρέχει τις υπηρεσίες καθαριότητας, την ευχέρεια της επικοινωνίας της αναθέτουσας αρχής με τον ανάδοχο, την άμεση ανταπόκριση και ετοιμότητά του για την αντιμετώπιση οιασδήποτε καθημερινών προβλημάτων ή έκτακτων αναγκών, κατά την εκτέλεση της σύμβασης. Όμως, για την εξυπηρέτηση των σκοπών αυτών και τη διασφάλιση του συμφέροντός της για αποτελεσματική εκτέλεση της σύμβασης, η ήδη προσφεύγουσα αναθέτουσα αρχή είχε δυνατότητα με τη διακήρυξη να συμπεριλάβει κατάλληλα και αντίστοιχα προς αυτές τις απαιτήσεις κριτήρια ανάθεσης συνδεδεμένα με το αντικείμενο της σύμβασης, προς τα οποία οι οικονομικοί φορείς προκειμένου να αξιολογηθούν ικανοποιητικά θα όφειλαν να συμπεριλάβουν αντίστοιχη πρόταση στην προσφορά τους. Συναφώς δε, και με το άρθρο 86 παρ. 5 του ν. 4412/2016 μεταξύ των κριτηρίων ανάθεσης που μπορεί η αναθέτουσα αρχή να ορίζει, προτείνονται ενδεικτικά αλλά και χαρακτηριστικά, κριτήρια σχετικά με την επιτυχή επισήμανση προβλημάτων κατά την υλοποίηση και διαμόρφωση κατάλληλων προτάσεων από τους προσφέροντες για την επίλυσή τους, καθώς και σχετικά με την αποτελεσματική επικοινωνία του οικονομικού φορέα με την αναθέτουσα αρχή κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης. Επομένως, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να διασφαλίσει την εξυπηρέτηση των ανωτέρω σκοπών της μέσω της θέσπισης κατάλληλων κριτηρίων ανάθεσης, η προαναφερόμενη προϋπόθεση ακόμα και ως όρος εκτέλεσης που θα δέσμευε αποκλειστικά τον ανάδοχο είναι μη νόμιμος διότι μπορούσε να προκαλέσει υπέρμετρο περιορισμό των συμμετεχόντων στη διαγωνιστική διαδικασία, ενώ ο επιδιωκόμενος σκοπός μπορούσε να διασφαλιστεί με λιγότερο επαχθή μέσα. Κατόπιν των ανωτέρω, ο προαναφερόμενος όρος μη νομίμως συμπεριλήφθηκε στη διακήρυξη, όπως ορθά έκρινε το Κλιμάκιο με την προσβαλλόμενη πράξη του.

27. Ο λόγος των εξεταζόμενων προσφυγών ανάκλησης με τον οποίο προβάλλεται ότι η προβλεπόμενη ημερομηνία λήξης της ημερομηνίας υποβολής προσφορών προβλεπόταν με σαφήνεια στην αναλυτική διακήρυξη του διαγωνισμού, πρέπει να γίνει δεκτός.

28. Τέλος, με τον τελευταίο λόγο ανάκλησης προβάλλεται ότι συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος να συναφθεί η σύμβαση καθαριότητας προκειμένου να καλυφθούν επαρκώς οι ανάγκες του πρώτου προσφεύγοντος το οποίο έχει ορισθεί ως «σημείο αναφοράς Covid 19» στην ευρύτερη περιοχή της .... Όπως προκύπτει από γεγονότα κοινώς γνωστά, η χώρα εξακολουθεί να πλήττεται από την πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19), που συνιστά σοβαρή απειλή για τη δημόσια υγεία και έχει καταστήσει αναγκαία τη λήψη μέτρων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο για την αντιμετώπισή της. Προς τον σκοπό της προστασίας της δημόσιας υγείας, έχουν ληφθεί έκτακτα μέτρα πρόληψης, υγειονομικής παρακολούθησης, περιορισμού της διάδοσης του κορωνοϊού και αντιμετώπισης των συνεπειών [βλ. ενδεικτικά ΠΝΠ από 25.2.2020 (Α' 42), 11.3.2020 (Α' 55), 14.3.2020 (Α' 64), κυρωθείσες με το ν. 4682/2020 (Α' 76), ΠΝΠ από 20.3.2020 (Α' 68), κυρωθείσα με το ν. 4683/2020 (Α' 83), ΠΝΠ από 30.3.2020 (Α' 75), κυρωθείσα με το ν. 4684/2020 (Α' 86), ΠΝΠ από 13.4.2020 (Α' 84), 1.5.2020 (Α' 90), κυρωθείσες με το ν. 4690/2020 (Α' 104), 10.8.2020 και 22.8.2020 κυρωθείσες με το ν. 4722/2020 (Α' 177/15.9.2020)]. Εξάλλου, το ότι η αντιμετώπιση της νόσου του COVID-19 και των συνεπειών της συνιστά κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε απρόβλεπτα γεγονότα που δικαιολογεί την απόκλιση από τους γενικά ισχύοντες κανόνες άσκησης οικονομικής δραστηριότητας έχει αναγνωρισθεί ως γεγονός και σε ενωσιακό επίπεδο [βλ. το εγκριθέν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Προσωρινό πλαίσιο για την περαιτέρω στήριξη της οικονομίας», που δίνει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να κάνουν χρήση της πλήρους ευελιξίας που προβλέπεται στο πλαίσιο των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, με στόχο τη στήριξη της οικονομίας υπό τις σημερινές συνθήκες της πανδημίας COVID-19 (C 2020, 1863 final), καθώς και την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Οδηγίες σχετικά με τη

χρήση του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης που σχετίζεται με την κρίση της νόσου COVID-19», Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1.4.2020 C 108 I/1]. Ειδικότερα, σε συνέχεια προγενέστερων αποφάσεων, κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων των προαναφερόμενων ΠΝΠ, όπως έχουν κυρωθεί και ισχύουν, του άρθρου τεσσαρακοστού τέταρτου της από 1.5.2020, του άρθρου πρώτου της από 25.2.2020, της παρ. 4 του άρθρου εικοστού τρίτου της από 14.3.2020, του άρθρου 11 της από 11.3.2020, της παρ. 3 του άρθρου εξηκοστού όγδοου της από 20.3.2020, εκδόθηκαν και οι Δ1α/Γ.Π.οικ.69919/2.11.2020 (Β' 4831) «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας στις Περιφερειακές Ενότητες ... προς αντιμετώπιση της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19» που αντικαταστάθηκε από την Δ1α/Γ.Π.οικ.71342/6.11.2020 (Β' 4899) ήδη δε την Δ1α/ΓΠ.οικ.76629/ 28.11.2020 (Β' 5255) λόγω της ανάγκης ενίσχυσης των ισχυόντων έκτακτων μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας, λαμβανομένης υπόψη της τρέχουσας επιδημιολογικής επιβάρυνσης της Χώρας. Το Τμήμα λαμβάνοντας υπόψη ότι η ευρύτερη περιοχή του πρώτου προσφεύγοντος πλήττεται δριμύως από τη διασπορά του κορωνοϊού COVID-19 ότι στο προσφεύγον ως ... αναφοράς, δεδομένων των πρωτοφανών περιστάσεων στις οποίες καλείται, από κοινού με τα λοιπά ... αναφοράς, ιδίως στη συγκεκριμένη ισχυρά επιβαρυμένη περιοχή, να ανταποκριθεί για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του και την αντιμετώπιση της πανδημίας ισχύουν έκτακτα μέτρα (2.11.2020), ότι υφίσταται αυξημένος κίνδυνος από τη διασπορά του κορωνοϊού και ανά την Επικράτεια ισχύουν έκτακτα μέτρα προστασίας, συντρέχει εξαιρετικά επείγουσα κατάσταση που δικαιολογεί τη σύναψη της σύμβασης, με τον όρο που συμπεριέλαβε το Κλιμάκιο στην προσβαλλόμενη πράξη του (σκ. 9 αυτής), τον οποίο οι προσφεύγοντες δεν προσβάλλουν και έκαστος με την προσφυγή ανάκλησης δηλώνει ότι αποδέχεται.

29. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, το Τμήμα αποφαινεται ότι οι συνεκδικαζόμενες προσφυγές ανάκλησης πρέπει να γίνουν δεκτές, να

ανακληθεί η προσβαλλόμενη ... Πράξη του Ζ΄ Κλιμακίου και ότι δεν κωλύεται η υπογραφή της σύμβασης μεταξύ των προσφευγόντων, πρέπει δε να διαταχθεί η απόδοση του κατατεθέντος για την άσκηση της δεύτερης από τις ένδικες προσφυγές παραβόλου στη δεύτερη προσφεύγουσα εταιρεία με την επωνυμία ..... (άρθρο 310 παρ. 1 και 335 παρ. 1 του ν. 4700/2020).

Για τους λόγους αυτούς

Συνεκδικάζει τις προσφυγές ανάκλησης και δέχεται αυτές.

Ανακαλεί την ... Πράξη του Ζ΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Δεν κωλύεται η υπογραφή της σύμβασης για την ανάθεση υπηρεσιών «καθαριότητας των κτιριακών εγκαταστάσεων και του προαύλιου χώρου του ...», συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 1.518.555,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένου δικαιώματος παράτασης για τρεις μήνες και ΦΠΑ (συμβατικού μηνιαίου τιμήματος 100.907,48 ευρώ με ΦΠΑ, ετήσιου τιμήματος 1.210.889,76 ευρώ με ΦΠΑ, 1.513.612,20 ευρώ συμπεριλαμβανομένου δικαιώματος τρίμηνης παράτασης και ΦΠΑ) μεταξύ του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία .... και της εταιρείας με την επωνυμία .....

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου που κατατέθηκε για την άσκηση της προσφυγής της στη δεύτερη προσφεύγουσα.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 24 και στις 30 Νοεμβρίου 2020.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ

ΕΛΕΝΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του την 1^η
Δεκεμβρίου 2020.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ